

Töetervishoiu ja tööohutuse seaduseelnõu väljatöötamise kavatsus (tööelu infosüsteemi arendamine)

- I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk
- II. Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid
- III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused
- IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused
- V. Regulatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus
- VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk

1. Probleemi kirjeldus ja selle tekke põhjus

Probleem 1: Ettevõtete teadlikkus töetervishoiu ja tööohutuse nõuetest on madal ning halduskoormuse tõttu suutlikkus nõudeid täita vähene

Tööealise rahvastiku vähenemine ja vananemine sunnib enam tähelepanu pöörama töötaja tervisele ja tervise hoidmisele töökeskkonnas. Töega seotud terviseprobleemid ja tööõnnetused toovad kaasa töölt eemaloleku, mis on otsene kulu töötajale, tööandjale ja riigile. 2018. aastal oli igal tööpäeval haigestumise tõttu töölt eemal ligi 21 500 töötajat, sealhulgas tööõnnetuse tõttu 663 töötajat. Töötajate haigestumisega seotud kogukulud (haigushüvitised, arvestuslikud ravikulud ja haiguspäevade tõttu tegemata töö) moodustavad aastas ca 5% SKP-st¹. Igal aastal registreeritakse Eestis ka 4500-5000 tööõnnetust. 2018. aastal registreeriti Tööinspeksioonis 5134 tööõnnetust, millest 1119 (21,7%) juhul said töötajad raske kehavigastuse ja 11 tööõnnetust lõppes töötaja surmaga.

Õnnetuste ja haigestumiste ennetamiseks ja vältimiseks peab tööandja tagama oma töötajatele turvalise ja tervist hoidva töökeskkonna, täites eelkõige töetervishoiu ja tööohutuse seadusest (TTOS) tulenevaid nõudeid. Samas on seaduse nõuete täitmine nii alustavatele kui ka juba tegutsevatele ettevõtetele sageli keerukas. Tööinspeksiooni järelevalve näitab, et suurimad probleemid ettevõtetes seonduvad riskianalüüsi ja tervisekontrolli korraldusega, samuti on sageli puudulikud seadmete ohutusjuhendid ning töötajate juhendamine.²

Üks olulisimaid kohustusi tööandja jaoks on töökeskkonnas olevate riskide hindamine. Töökeskkonna riskianalüüs on protsess, mis võimaldab tegeleda ettevõtte töökeskkonnaga süsteemselt ja tõhusalt. Riskianalüüsi kasutatakse vahendina töökeskkonna ohutegurite tuvastamiseks, riskide suuruse hindamiseks ja riskide maandamiseks. Töökeskkonna riskianalüüsi võib tööandja viia läbi ise või tellida selle sisse teenuseosutajalt.

Ettevõtted teevad riskianalüüsi tihti alles siis, kui seda neilt järelevalve käigus nõutakse või kui ettevõttes toimub tööõnnetus või kutsehaigestumine. Ettevõtjaid takistab riskianalüüsi tegemisel ka kohatine üldist laadi info üleküllus, näiteks on tööandjal vaba valik riskianalüüsi metoodika valimiseks, mis ühest küljest on hea ja paindlik lahendus, kuid teisalt eeldab tööandjalt sobiva riskide hindamise viisi leidmiseks suure hulga info ja mitmete metoodikate läbitöötamist.

¹ Eesti Haigekassa. Kättesaadav: <https://statistika.haigekassa.ee/yldnaitajad.html>

² Töökeskkonna ülevaade. Tööinspeksioon, 2018. Kättesaadav:

https://www.ti.ee/fileadmin/user_upload/dokumendid/Meedia_ja_statistika/Toeokeskkonna_ulevaated/2013/Tookeskkonna_ulevaade_2019_V6_web.pdf

Tööinspeksiooni 2018. aasta töökeskkonna ülevaatest nähtub, et järelevalve tulemusena ettevõtete töökeskkonnas tuvastatud üks suurimaid murekohti oli samuti seotud riskianalüüsiga – riskianalüüsi ei koostata, riskianalüüs ei vasta tegelikkusele, riske alahinnatakse ja tegevusi ohutu töökeskkonna loomiseks ei rakendata. Mitmed Tööinspeksiooni 2018. aasta sihtkontrollid näitavad, et isegi kui töökeskkonna riskianalüüs on olemas, siis on näiteks kemikaalidest tulenevate riskide hindamine üldsõnaline ja ka raskuste käsitsi teisdaldamist ei analüüsita piisavalt. 2015. aastal avaldatud uuringust, kus küsitleti ettevõtteid ja uuriti riskianalüüsi olemasolu, selgus, et töökeskkonna riskianalüüs on viidud läbi 54% vastanute ettevõtetes, sealhulgas töötajate arvult suuremates ettevõtetes märkimisväärselt enam kui teistes. Ka ettevõtte käive eristab riskianalüüsi läbiviinuid: alla 100 000-eurose käibega ettevõtetest on riskianalüüsi teostanud vaid ligikaudu iga kolmas, samas kui 100 000 kuni 300 000-eurose käibega ettevõtetest ligikaudu 60% ja rohkem kui 300 000-eurose käibega ettevõtetest üle 80%. Regioonide lõikes on kõige vähem riskianalüüsi läbi viidud Ida-Eestis asuvates ettevõtetes (38% puhul).³⁴

Kõigist ettevõtetest peavad just mikro- ja väikeettevõtted töökeskkonna reeglite järgmist aeganõudvaks, kulukaks ja vajavad abi nõuete täitmisel. Eesti ettevõtetest ligikaudu 94% on mikro- (alla 10 töötaja) ja 5% väikeettevõtted (10-49 töötajat), kus töötab 54% kõikidest töötajatest.⁵ Peamiste takistustena, miks töökeskkonda ei panustata, nimetavad tööandjad aja- ja rahapuudust (44% ja 41%) ning töötajate ja juhtkonna vähest teadlikkust (32% ja 19%)⁶. Töötervishoiu ja -ohutuse nõudeid ei täideta seega ennekõike madala teadlikkuse, kaasneva suure ajakulu, vajalike oskuste ning vahendite puudumise tõttu. Samuti on ettevõtteid, kes ei ole ohutu töökeskkonna loomiseks piisavalt motiveeritud.

Rikkumiste põhjal võib öelda, et töökeskkonna probleemide lahendamisel ei alusta Eesti ettevõtted töökeskkonna riskide hindamisest ja analüüsi koostamisest, töökeskkonna analüüsi ei uuendata ning töötajaid ei õpetata välja ega juhendata korrektselt. Sarnaseid rikkumisi tuvastas Tööinspeksioon 2018. aastal igas neljandas ettevõttes.⁷

Töötervishoiu ja -ohutusnõuete täitmiseks vajavad tööandjad riigilt senisest suuremat tuge ja abi nii teadlikkuse tõstmisel kui nõuete täitmisel, sealhulgas infotehnoloogilisi lahendusi riskianalüüsi koostamiseks ja teiste töötervishoiu ja ohutuse nõuete täitmiseks (nt juhendamise läbiviimiseks, tervisekontrolli korraldamiseks ja haldamiseks).

Probleem 2: Tänaused tööinspeksiooni ressursid, sh infosüsteemid ja andmekasutusõigused ei võimalda töökeskkonna ja töösuhete piisavalt tõhusat ja sihitatud teavitust ning järelevalvet

Tõhus töökeskkonna järelevalve on oluline parandamiseks Eestis tegutsevate ettevõtete ohutuskultuuri ja ennetamiseks tööst tingitud õnnetusi ja terviseprobleeme. Töötervishoiu ja tööohutuse regulatsiooni ennetamise majanduslikud stiimulid tekivad muu hulgas läbi regulatsiooni jõustamise. Mitmetes riikides läbiviidud küsitlusuuringute andmetel peab 89-94%⁸ tööandjatest õigussätete täitmist peamiseks töötervishoiu ja tööohutusega tegelemise põhjuseks, mis võib kaudselt osutada sellele, et kohustused ja kohustuste jõustamine ajendab suurt osa tööandjatest töökeskkonda parandama. Eestis teeb riiklikku järelevalvet TTOS ning töölepingu seaduse täitmise üle Tööinspeksioon.

³ *Ibid.* Töökeskkonna ülevaade. Tööinspeksioon, 2018.

⁴ Töökik eeluuring. Socio Uuringukeskus, 2015. Kättesaadav: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/20150324_toobik_eeluuring_raport.pdf

⁵ Statistikaamet. Majandusüksuste ja ettevõtete majandusnäitajate andmebaas.

⁶ Enterprise survey on new and emerging risks (ESENER-2), 2014.

⁷ *Ibid.* Töökeskkonna ülevaade. Tööinspeksioon, 2018.

⁸ Töövõimekao hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus. Praxis, 2015, lk 74. Kättesaadav:

https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/toovoime_uuringu_loppraport_21_03_2016.pdf

Eestis on kokku rohkem kui 131 000 asutust/ettevõtet (Statistikaameti 2018. aasta andmetel). Tööinspeksioon teostab järelevalvet nende ettevõtete üle, kus töötab vähemalt üks töölepinguline töötaja või on töötajana tegevad juhatuse liikmed.⁹ Selliseid ettevõtteid oli 2018. aastal 56 683, töötajaid nendes kokku ca 552 000. Uusi ettevõtteid lisandus Tööinspeksiooni järelevalve andmebaasi 2018. aastal 2061. Tööinspeksiooni järelevalve all oli 2018. aastal seega 43% Eesti ettevõtetest ja 83% hõivatutest.¹⁰ Tööinspeksioonis töötas 2018. aasta novembri seisuga 48 järelevalveametnikku, kellest otsest täismahuga tööohutuse järelevalvet tegi 26 tööinspektorit, teiste järelevalveametnike mahud on tegevusvaldkonnast tulenevalt väiksemad.

Vähene teenistujate hulk ja hetkel olemasolevad järelevalve teostamise viisid seavad piirid Tööinspeksiooni järelevalve mahtudele. Tööinspeksioonis oli 2018. aasta seisuga üks järelevalveametnik järelevalve alla kuuluva 1133 ettevõtte ja 11083 töötaja kohta, mistõttu ei jõuta olemasolevate vahenditega igal aastal piisava arvu ettevõtetele. Inspeksioon teostas 2018. aastal järelevalvet kokku 3643 (6%) asutuses. Aastate lõikes on näha, et kontrollide arv suhtarvuna töötajatega ettevõtete arvu on kahanevas trendis ja järelevalve mõjutab otseselt vaid väikest osa tööandjatest (vt tabel 1). **Seega ei jõua riik oma kontrollidega piisava arvu ettevõtetele ega kasuta võimalust mõjutada tööandjaid täitma seadusest tulenevaid kohustusi.** Tööinspeksioon ei jõua olemasolevate inimeste ja vahenditega kontrollida ka kõiki neid ettevõtteid, kus töötajad on juba töökeskkonnaga seotud vigastusi saanud. Näiteks 2018. aastal registreeriti 5134 tööõnnetust, neist raskeid 1119 ja surmaga lõppenuid 11. Tööinspeksioon uuris neist 177 õnnetust.

Tabel 1. Töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve käigus kontrollitud ettevõtete, menetluste, külastuste ja avastatud rikkumiste statistika (ühe järelevalvemenetluse käigus võib toimuda mitu külastust)

	2016	2017	2018
Külastusi kokku	5927	5177	5128
Sh järelkontrolle	645	537	328
Külastatud ettevõtteid kokku	4435	3775	3643
Külastatud ettevõtete osakaal kõikidest vähemalt 1 töölepingulise töötajaga ettevõtetest	8%	7%	6%
Rikkumisi kokku	21827	17686	18181
Ettevõtete arv, kus rikkumisi tuvastati	3763	3261	3145
Ettevõtete osakaal, kus rikkumisi tuvastati	85%	86%	86%
Menetlusi kokku	4745	4300	4323
Töökeskkonna järelevalve menetluste arv	4051	3531	3522
Töösuhete järelevalve menetluste arv	453	455	360
Töökeskkonna ja töösuhete järelevalvemenetluste arv	172	213	361
Sõidukijuhtide menetlusi	69	76	79
Isikukaitsevahendite turujärelevalve	0	25	1
Surmaga lõppenud tööõnnetused	26	6	11
Rasked tööõnnetused	1023	1126	1119
Raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste uurimisi	231	200	177
Raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste uurimise osakaal	22%	17,7%	15,7%

⁹ Ettevõtteid, kus töötajate ja tööandja vahelised suhted on reguleeritud võlaõigusseaduse alusel, Tööinspeksiooni järelevalve alla ei kuulu

¹⁰ *Ibid.* Töökeskkonna ülevaade. Tööinspeksioon, 2018

Lisaks on järelevalve läbiviimine täna tööinspektorile ka keerukas ja aeganõudev, muu hulgas järgnevatel põhjustel.

- 1) Enamasti viib inspektor järelevalvemenetluse käigus läbi töökeskkonna külastuse. Külastuseks on vaja sõita ettevõttesse kohale, see toob kaasa sõidukulud ja ajakulu, samuti kaasneb ajakulu ka tööandjale. Külastus on siiski oluline ja vajalik, et veenduda töötingimuste ohutuses. **Samas on mitmeid olulisi kohustusi, mille täitmise kontrollimiseks ei peaks inspektor tingimata ettevõttesse kohale sõitma.** Selliseks kohustuseks on näiteks ettevõttes töökeskkonnaspetsialisti olemasolu, kes koordineerib kogu ettevõtte töetervishoiu ja tööohutuse alast tööd, samuti esmaabiandja ning vajadusel ka töökeskkonnavoliniku olemasolu. Täna puudub Tööinspeksioonil võimalus neid kohustusi efektiivselt kontrollida ilma ettevõtet külastamata.
- 2) Kontrolli aeg ettevõttes sõltub dokumentatsioonist, millega tööinspektor ettevõttes tutvub. **Tööinspeksioonil ei ole praegu head lahendust, mis võimaldaks kontrollitavate dokumentidega enne kontrolli tutvuda, et tööinspektoril oleks vajalik teave juba ettevõtet kontrollima minnes olemas.** Dokumentidega tutvumine enne kontrolli võimaldaks hoida kokku kontrollile kuluvat aega ettevõttes, sh nii ettevõtja kui ka tööinspektori aega.
- 3) Tööinspeksioonil ei ole täna võimalusi ettevõtetele **personaalselt automatiseeritud meeldetuletuste saatmiseks koos juhiste ja otsustustoega ning puudub kontrolli- ja menetlustoimingute automatiseerimise võimalus.**

Ülaltoodud põhjustel vajab Tööinspeksioon riigi senisest suuremat tuge ja abi töetervishoiu ja –ohutusnõuete ning töösuhete järelevalve tõhustamiseks. Täna puuduvad Tööinspeksioonil ka vajalikud infotehnoloogilised lahendused.

Lisaks järelevalvele kuulub Tööinspeksiooni ülesannete hulka ettevõtjate/asutuste nõustamine. Arvestada tuleb, et töökeskkonna ja töösuhete alane teavitus ja järelevalve on ressursimahukas. Tööinspeksioonil puudub hetkel mõistlik lahendus ettevõtete sihitatud teavitamiseks sõltuvalt nende tegevusalast, suurusest ja ka näiteks töötajate ametitest (mille põhjal saab teha esmase järelduse ettevõtete võimalikest riskidest). **Teavitustegevust ei ole praegu võimalik personaliseerida ja ettevõttele sobiva kanali kaudu edastada, mistõttu ei pruugi Tööinspeksiooni sõnumid ja teavitusmaterjalid ettevõtjateni jõuda.**

Probleem 3: Tööõnnetusest teatamisega kaasneb arstidele kõrge halduskoormus, tööõnnetuse andmete vorm ei võimalda masintöötlust ja andmete kvaliteet ei ole hea

Arst peab viivitamatult teavitama Tööinspeksiooni surmaga lõppenud tööõnnetusest, raskest tööõnnetusest ja tööõnnetusest, millega kaasneb ajutine töövõimetus (TTOS § 22).¹¹ Säästmaks arsti vastuvõtuaega patsiendiga tegelemisele, peaks tööõnnetusest teatamine olema arsti jaoks võimalikult lihtne ja kiire protsess. **Täna on tööõnnetusest teavitamine arstile keeruline ja aeganõudev.**

Ühe osa tööõnnetusest teatamise ajakulust põhjustab tööõnnetusest teatamise protsessi selgestegemine. **Arstid ei puutu tööõnnetustega kokku väga tihti, mistõttu ei pruugi neil olla tööõnnetusest teatamise kogemust/harjumust. Seetõttu on tööõnnetusest teatamise protsess ja**

¹¹ Tööõnnetus on töötaja tervisekahjustus või surm, mis toimus tööandja antud tööülesannet täites või muul tema loal tehtaval tööil, töötaja hulka arvataval vaheajal või muul tööandja huvides tegutsemise ajal. Tööõnnetus liigitatakse raskusastme järgi kergeks, raskeks või surmaga lõppenud tööõnnetuseks.

selle selgestegemine ajakulukas – võib olla vajalik tutvuda protsessiga õigusaktides, tuleb otsida vajalik vorm ja kontaktid, täita küsitud andmed ning edastada andmed turvaliselt Tööinspeksioonile.

Teise osa arsti ajakulust põhjustab teatise vormi täitmine ja Tööinspeksioonile edastamine. Tööõnnetuse teatise vorm on sisuliselt pabervorm, aga saadaval ka .xlsx või .docx-vormingus, mis tähendab, et **vormi täitmist ei ole võimalik praegusel kujul arstide jaoks lihtsamaks ja osaliselt eeltäidetuks teha ja selle täitmine kulutab jätkuvalt arsti tööaega**. Kuna tööõnnetuse teatis põhineb käsitsi vormil olevate vabaväljade täitmisel ja andmestik ei ole struktureeritud, siis ei ole teatistel olevad andmed ka masinloetavad, mis omakorda välistab andmete edasise automaatse töödeldavuse. Vormil on küsitud erinevaid andmeid, muu hulgas näiteks andmeid tervishoiuteenuse osutaja, arsti ja patsiendi kohta, mis on arsti infosüsteemis juba olemas, kuid mida ei saa praegu teatise vormile automaatselt kanda. Mitmete küsitud andmete kohta on Tööinspeksioonil olemas klassifikaatorid (näiteks vigastatud kehaosa või vigastuse liik ja raskusaste), mille abil klassifitseerivad Tööinspeksiooni töötajad arstide poolt käsitsi täidetud andmevälju hiljem ümber, kuid need ei ole samal ajal arstidele vormi täitmisel kättesaadavad. Seega tehakse praeguses olukorras üht tööd osaliselt topelt.

Kui arst on tööõnnetuse teatise täitnud, tuleb see viivitamatult Tööinspeksioonile edastada. Tööinspeksioonile saabuvad tööõnnetuse teatised valdavalt e-posti teel krüpteerituna, kuid ka krüpteerimata kujul ja paber kandjal. Tööinspeksioon on andmekaitse parandamiseks koostanud juhendi, mis on edastatud haiglatele ja Eesti Perearstide Seltsile. Juhend sisaldab Tööinspeksiooni teenistujate kontakte, kelle isikukoodidele tuleks teatised krüpteerida. Kuna aga Tööinspeksioonile laekub ka krüpteerimata tööõnnetuse teatised ja paberteatised, siis ei ole andmekaitse nõuded teatise arstilt Tööinspeksioonile saatmise etapis praegu piisavalt täidetud.

Lisaks eelnevale ei ole tagatud andmete kvaliteet, kuna andmeid kogutakse teatise vormil vabade väljadena. **Esineb juhtumeid, kus mõni andmeväli on jäänud täitmata või puudulikult täidetud või ei ole teatis mingil põhjusel loetav**. Sellistel juhtudel tuleb Tööinspeksioonil arstiga ühendust võtta ning andmed parandada, mis on täiendav halduskoormus nii arstidele kui Tööinspeksioonile. Praegusele vormile **ei ole võimalik ka lisada funktsionaalsust andmete sisestamise kontrolliks**.

Praegune tööõnnetustest teatamise kord on kõige eelneva tõttu üsna keerukas ja peaks olema arstidele lihtsamini ja kiiremalt täidetav.

Tööõnnetusest teatamise protsessis on lisaks tööõnnetuses viga saanud töötajale, arstile ja Tööinspeksioonile osalisteks ka tööandja ja Eesti Haigekassa.

Arstilt tööõnnetuse teatise saamisel edastab Tööinspeksioon selle tööandjale, millega kaasneb tööandjale kohustus tööõnnetust uurida ja 10 tööpäeva jooksul pärast tööõnnetuse juhtumist raport esitada. Andmete kaitse tagamiseks peab Tööinspeksioon enne teatise tööandjale saatmist küsima, kes on tööandja volitatud isikuandmete töötleja. Kui tööandja on saatnud oma isikuandmete töötleja andmed, krüpteerib Tööinspeksioon arstilt saadud teatise tööandja isikuandmete töötleja isikukoodile, tagamaks andmete turvaline edastamine. Ka see osa protsessist (kirjavahetus, ajaline viivitus) toob nii ettevõtetele kui Tööinspeksioonile kaasa täiendava halduskoormuse.

Kui tööõnnetusega kaasnes ajutine töövõimetus, peab Haigekassa saama teada ajutise töövõimetus põhjuse, millest sõltub hiljem töötajale makstava ajutise töövõimetus hüvitise periood ja suurus.¹² Haigekassa poolt makstava hüvitise väljamaksmine sõltub omakorda tööandja uurimise tulemusena

¹² Erinevalt tavahaigestumisest maksab Haigekassa tööõnnetuse tagajärjel tekkinud haigestumise või vigastuse korral kindlustatud isikule ajutise töövõimetus hüvitist 100 protsenti tema keskmisest tulust alates haigestumise teisest päevast (ravikindlustuse seadus § 54 lg 1 p 6 ja § 56 lg 1³)

koostatud tööõnnetuse raportist – Haigekassa maksab töötajale ajutise töövõimetuse hüvitise alles siis, kui tööandja on esitanud tööõnnetuse raporti ehk kui on leidnud kinnitust, et töövõimetuse põhjuseks oli tööõnnetus. **Sellest tulenevalt on oluline andmete liikumise kiirus kõigi osapoolte vahel. Esitamata jäänud teatis või puudulikud andmed pikendavad vajalikus suuruses hüvitise väljamakse aega.**

Kokkuvõtlikult on tööõnnetuste andmete kogumisega seotud mitmeid probleeme – halduskoormus, andmekvaliteet, andmekaitse, andmete masintöödeldavus ja andmete edastamise kiirus.

Probleem 4: Töötajate tervisekontrolli otsuse vormistamine, edastamine ja haldamine on paberandjal, millega kaasnevad ebamõistlikud kulud ja halduskoormus

TTOS alusel on tööandjal kohustus korraldada tervisekontrolli töötajale, kelle tervist võib töökeskkonna riskide hindamise tulemusel mõjutada mõni töökeskkonna ohutegur või töö laad (TTOS § 13¹). Töötervishoiuarsti poolt tehtav tervisekontrolli otsus on tööandjale vajalik, sest see kannab arsti otsust, kas töökeskkond või töökorraldus on töötajale sobiv ja toob välja arsti ettepanekud töökeskkonna või töökorralduse muutmiseks. Tervisekontrolli otsuste vormistamine toimub alati paberandjal, nende saatmine arstilt tööandjale üldjuhul paberil või e-posti teel PDF-vormingus.

Tervisekontrolli otsuste vormistamise, edastamise ja edasise töötlemisega kaasneb halduskoormus tervishoiuteenuse osutajale, tööandjale ja Tööinspeksioonile. Töötervishoiu otsuste osas puudub praegu elektrooniline andmevahetus tervise infosüsteemi ja tööandjate suunal, sealhulgas otsust ja sellel olevaid andmeid ei edastata digitaalselt tervise infosüsteemi ega ka tööandjatele. Kuna töötervishoiu tervisekontrolli otsus ei ole veel digitaliseeritud, **tuleb tervisekontrolli otsus vormistada eraldi tervise infosüsteemi väliselt.** Tervishoiuteenuse osutaja peab saatma tervisekontrolli otsused tööandjale käsitsi eraldi vormina kas paberandjal postiga või elektrooniliselt skaneerituna e-posti teel.

Kuna tervisekontrolli otsuse andmed ei kajastu tervise infosüsteemis, on osaliselt takistatud koostöö ja andmevahetus ka töötervishoiuarstide ning perearstide ja teiste eriarstide vahel. Seetõttu ei saa arstid inimese tervise seisundist terviklikku ülevaadet ega saa arvesse võtta tervisekontrolli andmeid inimese terviseprobleemidele lahenduse leidmisel.

Tööandja tervisekontrolli korraldamise kohustuse üle teeb järelevalvet Tööinspeksioon. Tervisekontrolli otsuseid säilitatakse paberandjal tööandja juures, mis tähendab, et Tööinspeksioon saab tervisekontrolli kohustuse täitmise üle teha järelevalvet vaid ettevõttesse kohale minnes. Selline järelevalve on väga ressursimahukas.

2. Sihtrühm

Sihtrühma kuuluvad kõik Tööinspeksiooni järelevalve alla kuuluvad ettevõtted ja neis ettevõtetes töötavad isikud, töötervishoiu ja -ohutusega kokku puutuvad tervishoiuteenuse osutajad ja riigiasutustest Tööinspeksioon.

2018. aastal oli Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv 56 683 ja neis töötas ligi 552 000 töötajat. Terviseameti tervishoiutöötajate registri järgi töötab Eestis kokku 6885 arsti, neist 106 erakorralise meditsiini arsti, 108 töötervishoiuarsti ja 1142 perearsti.

3. Eesmärk ja saavutatava olukorra kirjeldus

Eesmärk 1: Tõsta tööandjate teadlikkust ja suutlikkust töötervishoiu ja -ohutuse nõuete täitmisel ning võimaldada tööandjatel täita töötervishoiu ja -ohutuse nõudeid infosüsteemi pakutavate töövahendite abil (Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduses)

Senised arutelud ettevõtetele on näidanud, et ettevõtja elu lihtsustaks kasutajasõbralik tehniline lahendus, mis aitaks töötervishoiu ja -ohutuse nõudeid täita efektiivselt ja väiksema halduskoormusega ning sisaldaks lihtsaid juhiseid seaduse täitmiseks. Saadud tagasisidest lähtuvalt arendab Tööinspeksioon tööandjate abistamiseks uue kontseptsiooniga töökeskkonna iseteenindust, kuhu on lähtuvalt ettevõtete soovidest kavas lisada ettevõtetele kehtivad nõuded, selged juhised nõuete täitmiseks ja sellised tehnilised lahendused, mille abil on ettevõtetele neid nõuded (näiteks töökeskkonna riskianalüüs, töötajate juhendamine) lihtne täita. Täiendavate teenuste loomine iseteeninduskeskkonnas aitab tõsta ettevõtete teadlikkust töökeskkonna ja sellega seotud ohtude kohta, võimaldab anda ettevõtetele vajalikku otsustustuge ja tagasisidet ning ühtlasi motiveerib ettevõtteid looma ohutuid ja tervislikke töötingimusi.

Näiteks lihtsustaks digitaalne riskianalüüs oluliselt nõustamis- ja järelevalvetegevusi, mis saaksid toimuda kontaktivabalt. See omakorda hoiaks kokku kõigi osapoolte aega ja raha, kuid samas võimaldaks Tööinspeksioonil luua kontakti senisest suurema arvu ettevõtetele.

Antud eesmärk panustab oluliselt ka töövõimereformi ühte algsesse eesmärki – ennetada töövõimekadu ja pidurdada seeläbi töövõimekaoga inimeste arvu ning riigi kulude kasvu. Riigikontroll on oma hinnangutes samuti välja toonud, et ennekõike tuleks tööandjaid motiveerida panustama turvalisse töökeskkonda ennetamiseks töötajate tööturult välja langemist.¹³

Eesmärk on tagada kõigile vähemalt ühe töötajaga tööandjatele võimalus täita teatud töötervishoiu ja -ohutusnõudeid Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduses ning arendada iseteenindust, võimaldades lihtsate ja osaliselt või täielikult automatiseeritud teenustega tõsta tööandjate teadlikkust ja suutlikkust töötervishoiu ja -ohutusnõuete täitmisel.

Eesmärk 2: Tõhusam ja sihitatud töökeskkonna ja töösuhete järelevalve läbi infosüsteemide arendamise ja menetluste muudatuste

Teavitus-, kontrolli- ja menetlustoimingute osaline automatiseerimine aitab tõsta teavituse ja järelevalvega hõlmatud ettevõtete osakaalu ja motiveerida tööandjaid töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid täitma. Tööinspeksioonil peaks olema võimalik läbi töökeskkonna iseteeninduse pakkuda ettevõtetele personaliseeritud teavitusi koos meeldetuletuste, juhiste ja otsustustega. Teavitustegevuse personaliseerimine lähtuvalt ettevõtte tegevusalast, suuruselt ja töötajate ametitest võimaldaks teavitust, mis kõnetab ettevõtet rohkem kui praegune teavitustegevus (näiteks välireklaam kohas, kuhu ettevõtte ei pruugi sattuda). Samuti toimiks teavitustegevus automaatselt ja ettevõtteid oleks neile sobiva esmase infoga varustatud kiirelt ja lihtsalt.

Tulevikus võimaldaks töökeskkonna iseteeninduses olevate tööandjale suunatud teenuste kasutamise arvestamine tekitada automaatselt kalkuleeritava reaajas muutuva riskihinde. Selline pidevalt kalkuleeritav riskihinnang oleks töövahendiks, võimaldades fookuseerida järelevalvet nii, et tööinspektorid lähevad kohapealset kontrolli teostama eelkõige nendes ettevõtetesse, kus risk kõrge ja kohapealse kontrolli kasu ka kõige suurem. Järelevalve osalise automatiseerimise abil suureneb järelevalvega hõlmatud ettevõtete osakaal. Arvestades asjaolu, et järelevalve on üks peamisi põhjuseid tööandjate poolt töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmisel, aitab see oluliselt parandada Eesti ettevõtete töökeskkonna ohutust.

Eraldi peaks arendama võimalust kirjaliku hoiatusmenetluse kohaldamiseks töötervishoiu ja -ohutusnõuete eiramisel. Kirjaliku hoiatusmenetluse kohaldamine aitaks töötervishoiu ja tööohutuse

¹³ Riigikontrolli aruanne Riigikogule, 2018. Kättesaadav:

<https://www.riigikontroll.ee/LinkClick.aspx?fileticket=zOyqCyy0xq4%3D&language=et-EE&forcedownload=true>

alaste rikkumiste korral väiksema inimressursiga menetleda oluliselt rohkem rikkumisi. Sellist järelevalve meetodit rakendataks vaid juhul, kui ettevõtet on nõude täitmise vajalikkusest korduvalt teavitatud, kuid ettevõtte on teavitusi eiranud ja jätkuvalt ei täida töötervishoiu ja tööohutuse alaseid nõudeid.

Eesmärk 3: Tööõnnetuste andmete kogumise ja edastamisega kaasnev halduskoormus väheneb, andmekvaliteet paraneb, andmekaitse paraneb ning andmevahetus muutub kiiremaks

Arstil peab olema võimalus esitada infosüsteemi abil osaliselt automaatselt täidetud digitaalne tööõnnetuse teatis, mis liigub üle X-tee arsti kasutatavast infosüsteemist Tööinspeksiooni tööelu infosüsteemi. Seega ei pea arst enam otsima infot, milline on tööõnnetusest teatamise protsess, täitma käsitsi pabervorme ega teatise allkirjastama, krüpteerima ja e-posti teel Tööinspeksioonile saatma.

Tööõnnetuse andmete kogumise ja edastamise digitaliseerimine tagab parema andmekvaliteedi, parema andmekaitse, suurema andmevahetuskiruse ja võimaldab andmete masintöödeldavust ka kõigis järgnevatel etappidel, vähendades oluliselt kõigi osapoolte halduskoormust.

Eesmärk 4: Töötajate tervisekontrolli otsuse vormistamine, edastamine ja haldamine toimub elektroonselt

Eesmärk on võimaldada tervisekontrolli otsuste digitaalset vormistamist ja andmete edastamist tervise infosüsteemi ning tööelu infosüsteemi. Seeläbi väheneb tervisekontrolli otsuste vormistamise, edastamise, töötlemise ja säilitamisega kaasnev halduskoormus ning paraneb andmevahetus töötervishoiuteenuse osutaja, tööandja ja Tööinspeksiooni vahel. Automaatne andmevahetus tagaks ka selle, et tervisekontrolli korraldamise kohustuse täitmine on fikseeritud Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduses. Inimese tervisega seotud andmed oleksid kättesaadavad tervise infosüsteemist ka teistele arstidele.

II. Hetkeolukord, uuringud ja analüüsid

4. Kehtiv regulatsioon, seotud strateegiad ja arengukavad

Kehtiv regulatsioon

Töötervishoiu ja tööohutuse seadus

Tervishoiuteenuste korraldamise seadus

Tervise- ja töoministri 22.07.2017. a määrus nr 47 „Töökeskkonna andmekogu põhimäärus“

Sotsiaalministri 24.04.2003. a määrus nr 74 „Töötajate tervisekontrolli kord“

Vabariigi Valitsuse 03.04.2008. a määrus nr 75 „Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“

Sotsiaalministri 18.09.2008. a määrus nr 56 „Tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimise tingimused ja kord“

Sotsiaalministri 17.09.2008. a määrus nr 53 „Tervise infosüsteemi edastatavate dokumentide andmekoosseisud ning nende esitamise tingimused ja kord“

Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. a määrus nr 138 „Tervise Infosüsteemi põhimäärus“

Tööinspeksiooni põhimäärus

Seotud strateegiad ja arengukavad

Heaolu arengukava 2016–2023 (alaeesmärk 1: Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhoive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist). Käesolev väljatöötamiskavatsus on seotud järgmiste heaolu arengukavas välja toodud tegevussuundadega: tööandjate toetamine ohutu töökeskkonna loomisel, sealhulgas tööandjate halduskoormuse

vähendamine; teavitus- ja nõustamisteenuste arendamine; töökeskkonna järelevalve tõhustamine; tööelu käsitlevate e-lahenduste arendamine.

Tööinspeksiooni arengukava 2016-2020, milles on sõnastatud perioodi strateegilised eesmärgid. Nende hulka kuuluvad tööohutuskultuuri üldise tõusu saavutamine, riiklikus järelevalves laiapõhjaliselt e-lahenduste kasutamine ja Tööinspeksioonist teadmistepõhise organisatsiooni kujundamine.

EL töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2014-2020, mis rõhutab muu hulgas vajadust toetada väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid tööohutusnõuete rakendamisel (sh praktiliste e-lahendusi abil), vähendada ebamõistlikku halduskoormust ja tõhustada järelevalvet.

5. Tehtud uuringud

1. 2018. aastal valmis Sotsiaalministeeriumi tellimusel AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors poolt tehtud „[Tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüs](#)“¹⁴. Analüüsi eesmärgid on tulevase tööelu infosüsteemi Tööinspeksiooni järelevalve mooduli ja tööandjate riskianalüüsi mooduli kasutajate vajaduste analüüsimine, mille põhjal töötatakse välja infosüsteemi kasutamise stsenaariumid. Prototüübi väljatöötamise järgselt testitakse stsenaariumeid kasutajate peal.
2. 2015. aastal viis uuringukeskus SOCIO Sotsiaalministeeriumi tellimusel läbi [töökeskkonna teemalise eeluuringu](#)¹⁵, et koguda andmeid töökeskkonna teemade haldamiseks mõeldud tasuta töövahend Töobik loomiseks.
3. 2010. aastal valmis uuring „[Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega tööandjatele kaasnevate kulude analüüs](#)“¹⁶ mille teostas Ernst & Young Baltic AS. Uuringus analüüsitakse TTOS-i peamiste kohustuste täitmisega kaasnevaid kulusid ning tehakse ettepanekuid tööandjate kulude vähendamise võimaluste kohta.
4. 2009. aastal valmis „[Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega tööandjale kaasnevate probleemide](#)“¹⁷ uuring, mille viis läbi AS Norstat Eesti. Uuringu eesmärk oli koguda tööandjalt TTOS-i ja selle alamaktidega kaasnevate probleemide põhjuste, olemuse ja mõjude kirjeldus ning ettepanekud nende probleemide ennetamiseks või lahendamiseks. Uuringu tulemused on leitavad Sotsiaalministeeriumi 2010. aastal koostatud toimetisest „Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega tööandjale kaasnevad probleemid“.

6. Kaasatud osapooled

Tööinspeksioon on 2019. aastal tutvustanud loodava tööelu infosüsteemi ja uue töökeskkonna iseteeninduse visiooni ja plaane erinevatel kohtumistel, infopäevadel ja üritustel järgmistele partneritele:

- Eesti Tööandjate Keskliit
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
- Eesti Ametiühingute Keskliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon
- Eesti Töötervishoiuarstide Selts

¹⁴ Kättesaadav:

https://ti.ee/fileadmin/user_upload/failid/dokumendid/Meedia_ja_statistika/Uuringud_ja_uelevaated/Tooelu_infosustee_mi_kasutajavajaduste_analuus_v1.2.pdf

¹⁵ Kättesaadav: [https://www.sm.ee/sites/default/files/content-](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/20150324_toobik_eeluuring_raport.pdf)

[editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/20150324_toobik_eeluuring_raport.pdf](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/20150324_toobik_eeluuring_raport.pdf)

¹⁶ Kättesaadav: [https://www.sm.ee/sites/default/files/content-](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/ey_ttos_analuusiraport_24032010_final.pdf)

[editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/ey_ttos_analuusiraport_24032010_final.pdf](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/ey_ttos_analuusiraport_24032010_final.pdf)

¹⁷ Kättesaadav: [https://www.sm.ee/sites/default/files/content-](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/toimetised_20102.pdf)

[editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/toimetised_20102.pdf](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/toimetised_20102.pdf)

- Töetervishoiuteenuse osutajad
- Töetervishoiu ja tööohutuse valdkonna koolitajad
- Eesti Kindlustusseltside Liit
- Terviseamet
- Päästeamet
- Maksu- ja Tolliamet
- Politsei- ja Piirivalveamet
- Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

Partnerite ja ettevõtete teavitamise eesmärgil loodi 2019. aasta kevadel tööelu infosüsteemi ja uut töökeskkonna iseteenindust tutvustav projektileht www.tooelu.ee/uus. Projektilehel on tutvustatud arenduse plaani, ajakava ja loodud võimalus liituda uudisvooga, mille kaudu hoitakse liitunuid projekti arengutega kursis. Lisaks on projektilehel võimalus anda märku soovist osaleda ettevõtete vajaduste väljaselgitamiseks korraldatavatel vestlustel ja testimistel. Jooksvalt on kaasatud erinevas suuruses ja erinevate tegevusalade ettevõtete esindajaid (peamiselt töökeskkonnaga tegelevad isikud), et selgitada välja ettevõtete ootused ja vajadused ja testida võimalike tulevaste funktsionaalsuste tehnilisi lahendusi (nt töökeskkonna riskianalüüsi töövahendit). Ülaltoodud organisatsioonidele on kohtumiste käigus tutvustatud tööelu infosüsteemi visiooni, eesmärki ja selle tulevase võimalikke funktsionaalsusi.

III. Probleemi võimalikud mitteregulatiivsed lahendused

7. Kaalutud võimalikud mitteregulatiivsed lahendused	
• Avalikkuse teavitamine Teavitame, aga ainult sellest ei piisa.	JAH/EI
• Rahastuse suurendamine Tööelu infosüsteemi arendamine toob kaasa kulusid, mis on planeeritud katta Euroopa Sotsiaalfondi rahastuse abil	JAH/EI
• Mitte midagi tegemine ehk olemasoleva olukorra säilitamine	JAH/EI
• Senise regulatsiooni parem rakendamine Regulatsiooni muudetakse, et võtta kasutusele tööelu infosüsteemi muudatused.	JAH/EI
• Muu (palun täpsusta) Infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine.	JAH/EI

7.1. Kaalutud võimalike mitteregulatiivsete lahenduste võrdlev analüüs

Kaalutud mitteregulatiivsete lahenduste juures oleks avalikkuse teavitamine mõeldav vaid tööandjate teadlikkuse tõstmise puhul (probleem nr 1). Teavitamine toimub ka täna jooksvalt, mistõttu võib eeldada, et täiendav teavitus ei oleks kulutõhus meede ega täidaks eesmärki suunata täiendavalt ettevõtteid kohustusi täitma. Avalikkuse teavitamine ei lahenda ka tööandjate suutlikkuse probleemi, kuivõrd teavitus ei tõstaks isegi teadlikkuse suurenemisel suutlikkust. Avalikkuse teavitamisest tõhusam on ettevõtte personaalne vaade, mis näitab ära, millega konkreetne ettevõtte töetervishoidu ja -ohutust puudutavalt tegelema peaks ja mis seisus on ettevõtte vastavate kohustuste täitmine.

Rahastuse suurendamine aitaks lahendada vaid järelevalvega seotud probleeme (probleem nr 2), kuid Tööinspeksioon peab ka järelevalve meetodikaid tõhusamaks muutma. Rahastust on eelkõige mõistlik suurendada infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise ja teenistujate palgafondi suurendamise näol, kuid üksnes sellest ei piisa.

Olemasoleva olukorra säilitamine ei ole hea valik, sest praegused probleemid (nr 1–4) jääks samaks või süveneks. Näiteks ei ole paberteatiste ja paberotsuste vormistamine ja töötlemine enam mõistlik lahendus nii tervishoiuteenuse osutajate, tööandjate kui ka Tööinspeksiooni poolt, sest sellega kaasneb väga suur halduskoormus. Samuti ei muutuks tööandjate motivatsioon töökeskkonda parandada.

Senise regulatsiooni parem rakendamine oleks mõeldav vaid järelevalve mahtude suurendamise kaudu. Nagu Tööinspeksiooni statistika näitab, siis ilma järelevalve mahu olulise suurenemiseta ei toimu töökeskkonnas tõenäoliselt suurt muutust, samas nõuaks see olulist rahalist ressursi ning arvestades inimvõimete piire, ei kataks järelevalve piisavat hulka ettevõtetest ja töötajatest.

Kaalutud muu lahendus: infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine. Käesolevas väljatöötamiskavatsuses esitatud probleemide lahendamine on ette nähtud eelkõige infotehnoloogiliste muudatuste abil. Samas üksnes infotehnoloogiliste muudatustega ei ole võimalik eesmärgi saavutada, kuivõrd infotehnoloogilised muudatused sõltuvad õigusaktidega ettenähtud raamidest. Efektiveks olukorra muutmiseks vajaminevat täiendavat andmetöötlust ning andmekogude vahel toimuvat andmevahetust ei ole võimalik lahendada üksnes tehniliselt, vaid vastavad muudatused on vajalik teha ka õigusakti tasandil. Regulatsioon toetab tehtavaid tehnilisi muudatusi.

7.2. Järeldus mitteregulatiivse lahenduse sobimatuses

Arutelud erinevas suuruses ja erinevate tegevusvaldkondade ettevõtete esindajatega, samuti sotsiaalpartneritega on näidanud, et ettevõtja elu lihtsustaks kasutajasõbralik tehniline lahendus, mis aitaks töötervishoiu ja -ohutuse nõudeid täita efektiivselt ja väiksema halduskoormusega ning sisaldaks lihtsaid juhiseid seaduse täitmiseks. Eesti ettevõtted ootavad eelkõige ühtset keskkonda, mis koondaks endasse erinevad tegevused ja info ning mis oleks seotud juba olemasolevate andmekogudega, et ettevõtteid ei peaks üht infot mitu korda erinevatesse süsteemidesse sisestama. Seega on asjakohasem ja efektiivsem lahendus esitatud probleemide lahendamine infotehnoloogiliste muudatuste abil. Uute võimaluste kasutusele võtmine eeldab muu hulgas regulatiivseid muudatusi. Õigusaktide muutmiseks ei ole eesmärgid saavutatavad.

IV. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused

8. Välisriigid, mille regulatiivseid valikuid probleemi lahendamiseks on analüüsitud või on kavas seaduseelnõu koostamisel analüüsida (koos põhjendusega)

Tööelu infosüsteemi arendamise algusetapis analüüsiti erinevate riikide infotehnoloogilisi lahendusi, mis toetasid tööandjate tegevust töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmisel. Analüüsiti kahte paremini arendatud riskianalüüsi töövahendit, milleks olid Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu (EU-OSHA) loodud OiRA töövahend ja Iirimaa kasutusel olev BeSmart töövahend (www.besmart.ie). Iirimaa kasutusel olev BeSmart lahendus, mis on sealsete kasutajate seas hästi vastu võetud ja mis on samal ajal kasutajasõbralik ja lihtne, valiti pärast 2018. aastal läbi viidud tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüsi¹⁸ Eesti riskianalüüsi töövahendi eeskujuks.

Lahenduste rakendamiseks vajalikud õiguslikud muudatused seisnevad peamiselt Eestis siseriiklikult andmete vahetamise, töötlemise ja hoidmisega, mis on vajalikud selleks, et Tööinspeksioon saaks infotehnoloogiliste lahenduste abil ettevõtteid paremini (sihitatumalt, efektiivsemalt) teavitada ja luua teenuseid, mis abistavaid ettevõtteid ohutu töökeskkonna loomisel.

¹⁸ Tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüs. AS PricewaterhouseCoopers Advisors, 2018. Kättesaadav: https://ti.ee/fileadmin/user_upload/failid/dokumendid/Meedia_ja_statistika/Uuringud_ja_uelevaated/Tooelu_infosustee mi_kasutajavajaduste_analuus_v1.2.pdf

9. Regulaatiivsete võimaluste kirjeldus

Lahendus probleemile 1. Tööelu infosüsteemi luuakse täiendavad teenused ja töövahendid ning neid toetav õiguslik regulatsioon, tõstes ettevõtete teadlikkust töökeskkonna ja sellega seotud ohtude kohta, võimaldades anda ettevõttele vajalikku abi, otsustustuge ja tagasisidet töökeskkonna parandamisel ning motiveerides ettevõtteid looma ohutuid ja tervislikke töötingimusi

Riigil on võimalik ettevõtteid abistada, andes neile infotehnoloogilised võimalused ja abivahendid seadusest tulenevate töötervishoiu ja -ohutusnõuete täitmiseks. Parim viis ettevõtete suutlikkuse tõstmiseks on **senisest sihitatum ja efektiivsem teavitamine ja lihtsate ning kasutajasõbralike IT-teenuste ja -töövahendite loomine**. Seejuures peavad regulaatiivsed lahendused toetama uute infotehnoloogiliste meetmete kasutuselevõttu.

Otstarbekas on lahenduste leidmine olemasolevaid süsteeme edasi arendades. Seetõttu on **lahendused mõistlik välja töötada tööelu infosüsteemi juurde**. Tööelu infosüsteem on Tööinspektsiooni peamine infosüsteem, mille abil hakkab Tööinspektsioon oma ülesandeid lähitulevikus täitma (tööandjate nõustamine ja järelevalve)¹⁹.

2018. aastal läbi viidud Tööinspektsiooni tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüsist selgus kolm suurimat ootust süsteemi arendamiseks:

- 1) parem ohutuskultuur, sealhulgas tööandjate teadlikkuse ja motivatsiooni tõstmine;
- 2) info koondumine kesksesse portaali, mis lihtsustab osapoolte vahelist suhtlust ja annab abistavat ja selget teavet;
- 3) üldine halduskoormuse vähendamine kõikidele osapooltele, sealhulgas vähem paberimajandust ja andmete topelt sisestamist.²⁰

Käesolevas väljatöötamiskavatsuses toodud probleemi nr 1 aitab seega lahendada nutikate teenuste loomine Tööelu infosüsteemi juurde kuuluvasse töökeskkonna iseteenindusse. Töökeskkonna iseteenindus hakkab olema Tööelu infosüsteemi üks osa, mille kaudu saavad ettevõtted Tööinspektsiooniga suhelda ja kasutada töövahendeid, mis aitavad parandada ettevõtte töökeskkonda. **Täiendavate teenuste ja töövahendite loomine iseteenindusse aitab tõsta ettevõtete teadlikkust töökeskkonna ja sellega seotud ohtude kohta, võimaldab anda ettevõttele vajalikku abi, otsustustuge ja tagasisidet töökeskkonna parandamisel ning ühtlasi motiveerib ettevõtteid looma ohutuid ja tervislikke töötingimusi.**

Töökeskkonna iseteenindust on plaanis arendada erinevates etappides.

1.1. Esmalt luuakse igale ettevõttele töökeskkonna iseteeninduses oma konto, mis võimaldab tööelu infosüsteemile teadaolevate andmete alusel kuvada tulevikus ettevõttele tema erinevate kohustuslike ohutuslaste tegevuste seis (tehtud/tegemata). Vajalike tegevuste kuvamine on üks olulisemaid töökeskkonna iseteeninduse funktsioone, sest selle info alusel on ettevõttel võimalik oma töökeskkonda ohutumaks muuta. Näiteks annab ettevõtte konto ja selle juurde kuuluv töölaud tööandjale ülevaate, 1) mida ettevõtte peaks tegema, et tagada oma töötajatele ohutud ja tervislikud töötingimused ja 2) mis seisus need olulised tegevused hetkel on.

¹⁹ Tööelu infosüsteemi ja selle juurde kuuluv iseteeninduse I etapp on 2019. a detsembri seisuga arenduses ja selle kasutuselevõtt on kavandatud 2020. II kvartali algusesse. Tööelu infosüsteemi projektileht www.tooelu.ee/uus.

²⁰ *Ibid.* Tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüs, AS PricewaterhouseCoopers Advisors, 2018.

Esimeses etapis on planeeritud arendused, millega tekib ettevõttel võimalus alustada ohutusega tegelemist, pannes töökeskkonna iseteeninduses paika erinevad tööohutusega tegelevad rollid ettevõttes (töökeskkonnaspetsialist, esmaabiandja, vajadusel ka näiteks töökeskkonnavolinik, töökeskkonnanõukogu, tuleohutuse eest vastutav isik).

Kui tööandja teeb ära vajaliku toiminguga, näiteks määrab töökeskkonnaspetsialisti, siis selle kohustuse täitmine on planeeritud ka visuaalselt nähtavaks teha, näiteks punases staatuses tegevus muutub roheliseks. See aitab tagada lihtsust ja selgust kohustuste osas, mida ettevõtte täna ootavad. Tasub rõhutada, et iseteeninduses erinevate teenuste kasutamine mõjutab ettevõtte riskihinnangut²¹ positiivselt, sest see on otsene info, et ettevõtte tegeleb ohutusalaste tegevustega.

1.2. Järgmistes arendusetappides on kavas ettevõtetele töökeskkonna iseteenindusse luua teenused, mis võimaldavad konkreetseid ohutusalaseid tegevusi teha, tõstavad ettevõtte teadlikkust ja suutlikkust nõudeid täita ning seeläbi vähendada oluliselt ettevõtte töötervishoiu ja -ohutusega seotud halduskoormust. Alljärgnevalt on esitatud edasistes etappides tehtavad arendused.

1.2.1 Väljatöötamiskavatsuses kirjeldatud probleemis nr 1 on välja toodud, et väiksematel ettevõtetel puuduvad riskianalüüsi läbiviimiseks sageli teadmised, kuidas seda protsessi korraldada. Juhised koos tehnilise lahendusega aitaksid ettevõttel tööohutust tagavate tegevustega alustada. **Uude töökeskkonna iseteenindusse on seetõttu 2021. aastaks kavas arendada riskianalüüsi töövahend, mille abil saab ettevõtte teadlikuks ja hinnata oma töökeskkonna ohtusid. Süsteem pakub ettevõttele võimalikke lahendusi ja talle moodustub tegevuskava töökeskkonna parandamiseks.** Tegevuskava on aluseks edasisele töökeskkonna parandamisele.

Riskianalüüsi töövahendi meetoodika valikul on juhitud lirimaa tööinspektsiooni kogemusest, kus riskianalüüsi tehniline lahendus kuvab ettevõtjale tema tegevusvaldkonna võimalikud ohud, pakub välja abinõud ohu maandamiseks ja küsib üle, kas ohud on juba maandatud või tuleks abinõud töösse võtta.²² Näiteks võib töövahend pakkuda ohu ennetamiseks ettevõttele välja abinõud, mida on võimalik lisada ettevõtte tegevuskavasse.

Jätakuvalt oleks tööandjal võimalik vabalt valida, kuidas ta töökeskkonna riskianalüüsi läbi viib – kas teeb seda ise või tellib väliselt teenuseosutajalt. Samuti oleks tööandjal endiselt võimalik teha riskianalüüs enda väljakujunenud meetodit kasutades või endale sobivas formaadis. Ettevõtetele luuakse kohustus töökeskkonna riskianalüüsi Tööinspektsioonile esitamiseks. Kui töökeskkonna riskianalüüs ei ole tehtud riskianalüüsi töövahendi abil või olemasolev riskianalüüs ei ole töökeskkonna iseteenindusse üles laetud, tuleks see Tööinspektsioonile edastada.

Riskianalüüs muutub peale ettevõtte poolt kinnitamist automaatselt Tööinspektsioonile iseteeninduse kaudu kättesaadavaks. Riskianalüüsi tegemine iseteeninduses või olemasoleva riskianalüüsi üleslaadimine iseteenindusse annab Tööinspektsioonile märku, kas ettevõtte on oma riskianalüüsi kohustuse täitnud. Riskianalüüsi sisu ja kvaliteeti kontrollitakse siis, kui ettevõtte satub Tööinspektsiooni järelevalve valimisse.

²¹ Ettevõtte riskihinnang on Tööinspektsiooni infosüsteemis olev ettevõtte hinnang, mis arvutatakse automaatselt erinevate ettevõtet iseloomustavate andmete põhjal. Riskihinnangu alusel koostab Tööinspektsioon oma iga-aastase järelevalve valimi.

²² Näiteks autoremonditöökoja puhul on üheks ohuks töötavatest mootoritest pärinevad heitgaasid siseruumis. Üheks ohtu maandavaks meetmeks on auto summuti külge kinnitav ventilatsioonivoolik, mis juhib heitgaasid siseruumidest välja nii, et autoremondimehaanikud ei peaks heitgaase tööd tehes sisse hingama.

1.2.2 Järgmistes arendusetappides on kavas ettevõtetele iseteenindusse luua **töötajate juhendamist võimaldav teenus**.

Uude töökeskkonna iseteenindusse oodatakse ettevõtete poolt tehnilist lahendust, mis võimaldab viia juhendamisi läbi elektrooniliselt, neid automaatselt registreerides ja nende üle arvestust pidades. Töötajate töötervishoiu ja -ohutuse alase juhendamise eesmärk on tutvustada töötajale tööprotsessi, ohutuid töövõtteid ja kasutatavaid töövahendeid ning nende ohutusnõudeid. Selleks, et ettevõtted juhendaksid oma töötajaid, peaksid ettevõtted saama info, et nad peavad koostama ohutusjuhendid, neid töötajatele tutvustama ja juhendamised ka registreerima. Ettevõtted ootavad lahendusi, millega oleks võimalik juhendamise protsess efektiivsemalt ja väiksema halduskoormusega läbida. Suur hulk töötajatest kasutavad oma töös arvuteid ja/või nutitelefone, mis võimaldab võtta kasutusele lisaks paberile ka muid kanaleid juhendamise läbiviimiseks. On ettevõtted, kes on läinud üle videojuhendamisele, sest visuaalsed juhised võivad täita eesmärki paremini kui mahukad tekstid.

1.2.3 Lisaks on järgmistes arendusetappides kavas ettevõtetele iseteenindusse luua **tervisekontrollide elektroonilist haldamist võimaldav teenus** (seotud väljatöötamiskavatsuse probleemiga nr 4) ja **tööõnnetuste ning kutsuhaigestumiste elektroonilise uurimise teenus** (seotud väljatöötamiskavatsuse probleemiga nr 3).

1.2.4 Täiendavalt saaks töökeskkonna iseteenindus hoida kokku ettevõtete aega ja **teavitada neid tegutsemisvajadusest**. Näiteks hakkaks töökeskkonna iseteenindus informeerima ettevõtteid muu hulgas mitmetest töötajate arvust olenevatest nõuetest ja nende täitmise hetkeseisust. Ettevõttele oleks abiks funktsionaalsus, kus süsteem hoiaks edaspidi töötamise registri andmete alusel silma peal töötajate juhendamisel ja tervisekontrollil. Näiteks, kui ettevõttesse tuleb uus töötaja, tuleb iseteenindus tööandjale meelde, et uus töötaja tuleks juhendada (kuni töötaja on juhendatud) ja pakub tööandjale selle korraldamiseks vajaliku tehnilise lahenduse. Samuti tuleb iseteenindus tööandjale varasemate andmete põhjal meelde, kui töötajal on aeg minna tervisekontrolli. Kui mõni töökeskkonna ohutusega tegelev isik (töökeskkonnaspetsialist, esmaabiandja, töökeskkonnavolinik) peaks ettevõttega töösuhte lõpetama, annaks iseteenindus märku, et lahkunud isiku roll tuleb täita uue töötajaga, et näiteks esmaabi oleks töökohal jätkuvalt tagatud.

Lahendus probleemile 2. Tööelu infosüsteemi luuakse Tööinspeksioonile võimalus sihitada ettevõtetele suunatud teavitusi ning kasutada kontaktivaba ja osaliselt automatiseeritud järelevalvet.

Täiendavate kohustuste lisamine seadusesse või karmimate karistuste rakendamine ei tagaks rohkemate ettevõtete ni jõudmist ja tõhusamat järelevalvet ning teavitust. Parim viis teavituse ja järelevalve tõhustamiseks ja osaliseks automatiseerimiseks oleks **arendada tööelu infosüsteemi lähtuvalt Tööinspeksiooni ja ettevõtete vajadustest** (suhtlusvõimaluste kiirus, koostöö parandamine, järelevalve lihtsus jms). Seejuures peavad regulatiivsed lahendused toetama uute infotehnoloogiliste meetmete kasutuselevõttu. Näiteks on tarvilik uute andmetöötlusõiguste loomine, mis võimaldavad vajalikku andmevahetust ja kirjaliku hoiatusmenetluse kui uue menetlusliigi kasutuselevõttu.

Tööelu infosüsteemi edasised arendused:

2.1 Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduse kasutuselevõtt võimaldab Tööinspeksioonil mõningaid teavitus- ja järelevalvetegevusi automatiseerida. Teavitustegevus saaks olla

automaatse andmeanalüüsi ja automaatteavituse abil oluliselt sihitatum ja personaalsem. Ettevõtete teavitamine iseteeninduse kaudu võimaldab ettevõttele suunatud infot talle kätte toimetada töökeskkonna iseteeninduse kontole, kust see on igal ajahetkel kättesaadav. Ettevõttele saab edastada teavitusi lähtuvalt tema tegevusalast, suurusest ja töötajate ametitest. Sihitatud teavitusematerjaliga tutvub ettevõtte tõenäolisemalt, kui üldise teavitusematerjaliga.

2.2 Sarnaselt teavituse automatiseerimisele saaks teatud ohutusnõuete täitmist ettevõtete poolt kontrollida automaatselt. **Kontrolli automatiseerimine võimaldab pakkuda ettevõtetele automaatseid meeldetuletusi koos tegevusjuhiste ja otsustustoega.** Kontrolli- ja menetlustoimingute osaline automatiseerimine vähendab oluliselt kontrollimiseks kuluvat aega, võimaldades kontrolle paremini sihitada ja suurendada järelevalvega hõlmatud ettevõtete arvu. Tänu automaatkontrollile, meeldetuletustele, tegevusjuhistele ja otsustustoele kasvab ettevõtetes töötervishoiu ja –ohutuse üldine tase.

Mitmete oluliste kohustuste täitmise kontrollimiseks ei pea inspektor tingimata ettevõttesse kohale sõitma. Näiteks ei ole ettevõtte külastus ilmingimata vajalik ettevõttes töökeskkonnaspetsialisti olemasolu välja selgitamiseks, samuti esmaabiandja ja vajadusel ka töökeskkonnavoliniku olemasolu väljaselgitamiseks. Nende kohustuste täitmisest on tööandjal võimalik teada anda töökeskkonna iseteeninduse kaudu vastavate teenuste juures. Eeltoodud kohustuste täitmist saab Tööinspeksioon edaspidi kontrollida automaatselt.

2.3 Täna kontrollib Tööinspeksioon ettevõtteid lähtuvalt nende riskihinnangust. **Uued infotehnoloogilised lahendused võimaldaksid Tööinspeksioonil arendada ja kasutusele võtta ettevõtete riskihinnangute kalkuleerimise uue meetodika,** sh riskihinnangu erinevaid komponente ja nende kaalusid. Praegu moodustub riskihinne ettevõtte tegevusvaldkonnale omistatud riskitaseme, ettevõtte viimase külastuse aja, varasemate kontrollide tulemuste, töötajate arvu ning tööõnnetuste, kutsehaigestumiste ja tööst põhjustatud haigestumiste arvu põhjal. Lisaks mainitud andmetele peaks riskihinnang võtma tulevikus arvesse ka tööandja tegevusi töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmisel.

Tööandja tegevust saaks edaspidi hinnata töökeskkonna iseteeninduses olevate teenuste kasutamise kaudu nõuete täitmise aja hetkel (näiteks töökeskkonnaspetsialisti, esmaabiandja, töökeskkonnavoliniku ja töökeskkonna riskianalüüsi olemasolu ettevõttes, hiljem ka töötajate juhendamise läbiviimine ja töötajatele tervisekontrollide korraldamine). Seega võtaks riskihinnang arvesse tööandja tegevust või tegevusetust tööohutuse valdkonnas.

2.4 **Uus infosüsteem annab menetlusosalisele võimaluse esitada tööinspektorile enne ettevõtte külastamist ette menetluses olulised töökeskkonna või töösuhetega seotud dokumendid,** mis potentsiaalselt kiirendaks oluliselt menetluse protsessi. Tööinspektor saaks dokumentidega tutvuda enne külastust, mis võimaldaks kontrolli läbi viia eelteadmistega ja aitaks kokku hoida nii ettevõtja kui ka tööinspektori kontrollile kuluvat aega. Samuti oleksid ettevõtte külastuse kokkuvõtte (kontrolli protokoll) ja tuvastatud puudused tööandjale edaspidi iseteeninduses nähtavad. Iseteeninduse kaudu hakkab puuduste parandamisest teada andmine olema praegusest lihtsam ja väiksema halduskoormusega. Samuti oleks tööandjal võimalus iseteeninduse kaudu inspektori ja konsultandiga suhelda ja vajadusel nõu küsida.

2.5 **Uue lahendusena on planeeritud luua kirjalik hoiatusmenetlus teatud tüüpi töötervishoiu ja tööohutuse nõuete eiramisel.** Tööinspeksioonil puudub täna automaatse hoiatusmenetluse

kasutamise võimalus ning sunniraha kohaldamine on ressursipuudusel raskendatud, kui ettevõtte ei reageeri korduvatele meeldetuletustele, mis täitmata nõudele tähelepanu juhivad. Kirjaliku hoiatusmenetluse kohaldamine teatud tüüpi töötervishoiu ja tööohutuse alaste rikkumiste korral aitaks vähema inimressursiga menetleda oluliselt rohkem rikkumisi, tagades selliselt efektiivsemalt töötervishoiu ja -ohutuse nõuete täitmise.

Hoiatusmenetluses on eesmärk kasutada elektroonilise menetluse võimalusi järelevalves. Mitmekordse rikkumise korral, kui ettevõtet on teavitatud nõude täitmise kohustusest peab ettevõtte jaoks järgnema tagajärg. Sellise lähenemise puhul on eesmärgiks lähtuda põhimõttest, et hoiatusmenetlust kasutatakse, kui tööandja eirab korduvaid teavitusi Tööinspektsioonilt, millega on tööandjat teavitatud, et kohustus on täitmata. Täpsemalt töötatakse menetluse sisuline käik välja seaduseelnõu raames, kaasates asjakohaseid osapooli ning lisades vastavad muudatused eelnõusse.

Lahendus probleemile 3. Tööõnnetuse andmete töötlemine toimub digitaalselt

Tööõnnetuse andmete kogumise ja edastamisega seotud probleeme (halduskoormus, andmekvaliteet, andmekaitse, andmete liikumise kiirus, andmete masintöödeldavus) oleks edaspidi võimalik osaliselt või täielikult lahendada andmete töötlemise digitaliseerimise ja automatiseerimise kaudu. Regulaatiivsed lahendused üksnes toetavad digitaliseerimist. Üksnes regulaatiivsete meetmete kasutamine ei vii tulemuseni, kuna nõuete karmistamine ei aitaks kaasa tööõnnetuse andmete paremale kogumisele ja edastamisele.

Arsti halduskoormust on võimalik vähendada, arendades lisafunktsionaalsuse ja liidese tervishoiuteenuse osutaja infosüsteemile, mis kogub elektroonilisele tööõnnetuse teatisele automaatselt tervishoiuteenuse osutaja andmed, arsti andmed ja patsiendi andmed. Muud vajalikud andmed võiks infosüsteem teatisele koguda näiteks diagnoosist või haigusloost sõltuvalt andmete olemasolust ja nende automaatse töötlemise võimalusest. Need andmed, mida ei saa automaatselt teatisele üle tuua, sisestaks arst ise juurde, kuid juba oluliselt kasutajasõbralikumal viisil, kasutades selleks vabateksti asemel väljadel olevaid klassifikaatoreid.

Kui tööõnnetusest teatamise andmekomplekt on koos, kinnitab arst teatise ja andmed liiguksid üle X-tee tervishoiuteenuse osutaja infosüsteemist Tööinspektsiooni tööelu infosüsteemi, mis vastavate arenduste tegemisel viiks omakorda andmed hetkega tööandjani ja paluks tööandjal tööõnnetust iseteeninduses selgete juhiste ja lihtsa tehnilise vahendi abil uurima hakata. Tööõnnetuse raport koostatakse iseteeninduses digitaalselt ja selle andmestik oleks kinnitamise hetkel juba nii Tööinspektsioonile kui Haigekassale kasutatav. Sellise lahenduse puhul väheneks tuntavalt halduskoormus arstidele, ettevõtetele, Tööinspektsioonile ja Haigekassale ning laheneks ka andmekvaliteedi, andmekaitse ja andmevahetuse kiiruse probleemid.

Õiguslike muudatustega võimaldatakse võtta kasutusele tööõnnetuste teatis digitaalsel kujul. Tööõnnetuse andmete kogumise ja edastamise digitaliseerimine tagab parema andmekvaliteedi, parema andmekaitse, suurema andmevahetuskiruse ja võimaldab andmete masintöödeldavuse ka kõigis järgnevates etappides, vähendades oluliselt kõikide osapoolte halduskoormust.

Lahendus probleemile 4. Töötajate tervisekontrolli otsuse töötlemine toimub digitaalselt

Tervisekontrolli otsuste vormistamise, edastamise ja edasise töötlemisega kaasneb halduskoormus tervishoiuteenuse osutajale, tööandjale ja ka järelevalve teostamisel, mida on võimalik vähendada otsuste digitaliseerimise ja elektroonilise andmevahetuse kaudu. Regulaatiivsed lahendused toetavad tervisekontrolli otsuste digitaliseerimist.

Eesmärk on võimaldada tervisekontrolli otsust töötervishoiuteenuse osutaja poolt vormistada digitaalselt. Arstilt liiguks digitaalne otsus sarnaselt muude tervisetõendite ja otsustega tervise infosüsteemi. Kuna töötervishoiu tervisekontrolli otsus koosneb andmetest, mis on tööandjale vajalikud (otsus töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta, ettepanekud töökeskkonna muutmiseks, järgmise tervisekontrolli aeg), pärib Tööinspektsiooni tööelu infosüsteem tööandjale vajaliku info ise tervise infosüsteemist ja kuvab tööandjale vajaliku info Tööinspektsiooni töökeskkonna iseteeninduse kaudu tervisekontrollide haldamise teenuses. Kuna tervisekontrolli otsuse andmestik on delikaatsest terviseinfost eraldiseisev, siis tööandjale ei kuvata tervisekontrolliga seotud epikriisi ega isiku terviseandmeid (diagnoosid, uuringute tulemused jms). Iseteenindus kuvaks tööandjale automaatselt ettevõtte tervisekontrollide hetkeseisu ja tuletaks meelde, keda ja millal oleks vaja uuesti tervisekontrolli suunata (tervisekontrolli otsusele lisab arst alati ka järgmise tervisekontrolli aja). Samuti koguks süsteem töötervishoiuarsti tehtud ettepanekud töökeskkonna muutmiseks või töökorralduse muutmiseks automaatselt ettevõtte tegevuskavasse. Otsuseid ja neil olevat infot ei peaks edaspidi käsitsi töötleva.

Infotehnoloogiliste ja regulatiivsete muudatustega väheneks tervisekontrolli otsuste vormistamise, edastamise, töötlemise ja säilitamisega kaasnev halduskoormus ning paraneks andmevahetus töötervishoiuteenuse otsustaja, tööandja ja tööinspektsiooni vahel. Iseteeninduses näeb tööandja automaatse andmevahetuse korral tervisekontrolli korraldamise nõude täitmist. Tööelu infosüsteem tuvastaks järelevalve vaatest ka tervisekontrolli nõude täitmist (täielikult või osaliselt) ehk kui süsteemis on ettevõttega seotud tervisekontrolli otsused, siis ettevõtte ka oma töötajatele tervisekontrolli korraldab. Tervisekontrolli otsuse digitaliseerimisel on inimese tervisega seotud andmed (sh töötervishoiu andmed) kättesaadavad tervise infosüsteemist vaid arstidele.

Eelkirjeldatud infosüsteemi muudatuste toetamiseks on eesmärgiks sätestada töötervishoiu ja tööohutuse regulatsioonis tervisekontrolli andmete edastamine ja töötlemine tervise infosüsteemis. Õigusmuudatustega võimaldatakse liigutada tervisekontrolli otsuseid arstilt tervise infosüsteemi ja töökeskkonna iseteenindusse (tööandjale) automaatselt.

10. Regulatiivsete võimaluste põhiseadusega ning Euroopa Liidu ja rahvusvahelise õigusega määratud raamid

Planeeritavad muudatused on kooskõlas põhiseaduse ja EL õigusega. Muudatuste eesmärgiks on eelkõige juba täna kehtivate kohustuste ja õiguste parema realiseerimise võimaldamine ning suuremas määras töökeskkonna ja tööohutuse nõuete täitmine. Selleks teostatavad infosüsteemi arendused ja vastavad planeeritavad õiguslikud muudatused lähtuvad haldusmenetluse efektiivsuse põhimõttest ning üldistest andmekaitse põhimõtetest, nagu need järjepidevalt arenenuna on muutunud ja vajavad reageerimist andmekogu ja regulatsiooni tasemel.

EL õigus ei näe ette konkreetseid viise töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmiseks konkreetsetes liikmesriigis, vaid sätestab riigi, ettevõtete ja töötajate kohustused ja õigused. Vastavate kohustuste ja õiguste täitmise viis on jäetud liikmesriigi valida. Kuivõrd käesoleva väljatöötamiskavatsusega ette nähtavad regulatsiooni muudatused tulenevad menetlusviiside parendamisest ja muutmisest ning uusi õiguseid ja kohustusi ei looda ning neid ei muudeta, on regulatsiooni muudatused kooskõlas EL õigusega, võimaldades õiguseid ja kohustusi paremini rakendada.

V. Regulatiivsete võimaluste mõjude eelanalüüs ja mõju olulisus.

11. Kavandatavad muudatused ja nende mõjud

Kavandatavatel muudatustel võib tuvastada sotsiaalse mõju, mõju majandusele, riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, kuludele ja tuludele. Muudatustega ei kaasne mõjusid keskkonnale, regionaalarengule, riigi julgeolekule ja välissuhetele.

Planeeritavad muudatused avaldavad mõju töötajatele, tööandjatele, tervishoiuteenuse osutajatele ning riigiasutuse töökorraldusele.

11.1. Kavandatav muudatus 1: Tööelu infosüsteemi luuakse täiendavad teenused ja töövahendid tõstmaks ettevõtete teadlikkust töökeskkonna ja sellega seotud ohtude kohta, võimaldamaks anda ettevõttele vajalikku abi, otsustustuge ja tagasisidet töökeskkonna parandamiseks ning motiveerimaks ettevõtteid looma ohutuid ja tervislikke töötingimusi.

Muudatusega sätestatakse elektroonilise töökeskkonna iseteeninduse kasutusele võtmine Tööinspektsiooni poolt. Töökeskkonna iseteenindus on tööelu infosüsteemi arendus, mille kaudu saavad tööandjad ja töötajad kasutada Tööinspektsiooni teenuseid. Kavandatava muudatusega antakse tööandjale infotehnoloogilised võimalused ja abivahendid seadusest tulenevate töötervishoiu ja -ohutusnõuete täitmiseks.

11.1.1. Mõju sihtrühm 1: Kõik Tööinspektsiooni järelevalve all olevad tööandjad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 131 000 asutust/ettevõtet, kellest Tööinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv oli 56 683, mis moodustas kõigist ettevõtetest 43%.

Mõjutatud sihtrühm on keskmise suurusega, kuna jääb vahemikku 5-50% kõikidest ettevõtetest.

11.1.1.1. Mõju valdkond: majanduslikud mõjud

TTOS järgi on tööandja ülesanne hinnata töökeskkonna ohte ja riske ning rakendada kõikvõimalikke abinõusid ümbritseva töökeskkonna parandamiseks ja ohuteguritega kokkupuute vähendamiseks, tagades sellega, et töö ei põhjustaks töötajale terviseprobleeme.

Eesti tööelu-uuringu²³ andmetel oli vähemalt 5 töötajaga ettevõtetes tööandjate peamine põhjus töötervishoiuga tegelemiseks töötaja tervise ja motivatsiooni hoidmine (49%), seaduse nõuete täitmine (28%), ettevõtte hea maine ja tulemuslikkuse hoidmine (22%) ja 1% tööandjaid ei pea vajalikuks tegeleda töötervishoiu ja tööohutusega. Riske töökeskkonnas on hinnanud 89% tööandjatest, neist 72% on viinud riskianalüüsi läbi iseseisvalt, 15% koos teenuseosutajaga, 7% ettevõtetes vaid teenuseosutaja.

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmine on tööandjale kulukas. Töötervishoiu ja tööohutusega seotud kulude uuringu²⁴ andmetel oli kõikide tööandjate töötervishoiu ja tööohutusega seotud summaarne rahakulu kokku ligi 130 miljonit eurot aastas ning summaarne ajakulu ligi 430 tuhat tundi aastas. Ühe tööandja keskmine rahakulu oli ligi 7000 eurot aastas, kulu ühe töötaja kohta 230 eurot aastas ja keskmine ajakulu ühe töötaja kohta ligi 11 tundi aastas.

Hetkel kehtiva korra järgi on peamiseks töötervishoiu ja ohutuse nõuete täitmist kontrollitavaks asutuseks Tööinspektsioon. Kuigi Tööinspektsiooni roll on järelevalve käigus ettevõtteid nõustada ja abistada nõuete täitmisel, on tööandjate töökeskkonnaalane teadlikkus väike. Tööandjad tunnetavad neile vajaliku teabe puudust, suutmatust ise vajalikke juhendmaterjale leida ja ennast pidevalt õigusloome muudatustega kursis hoida või pidada läbirääkimisi töötervishoiuteenuse osutajatega

²³ Eesti tööelu-uuring. Statistikaamet, 2015

²⁴ Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega tööandjatele kaasnevate kulude analüüs. Ernst&Young Baltic AS, 2010.

Kättesaadav : https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/ey_ttos_analuusiraport_24032010_final.pdf

riskianalüüsi või tervisekontrolli standardpakettides pakutavate protseduuride üle. Tööandja ootab abi ja nõuandeid Tööinspeksioonilt, kes peaks kohustuste täitmise kontrollimisel asemel suutma olla paindlikum ning abistama ja nõustama, arvestades ettevõtte tegeliku olukorra ja võimalustega.²⁵

Kavandatava töökeskkonna iseteeninduse eesmärk on tõsta tööandjate teadlikkust, hoida kokku ettevõtete aega ja teavitada neid töökeskkonna ohutuse ja töötervishoiuga seotud tegutsemisvajadusest. Töökeskkonna iseteeninduse arendamise käigus luuakse tööandjale mitmeid täiendavaid digitaalseid töövahendeid, mis aitavad tõsta ettevõtete teadlikkust töökeskkonnast ja sellega seotud ohtudest, võimaldavad anda ettevõttele vajalikku abi, otsustustuge ja tagasisidet töökeskkonna parandamisel ning ühtlasi motiveerivad ettevõtteid looma ohutuid ja tervislikke töötingimusi.

- Igalet ettevõttele luuakse töökeskkonna iseteeninduses oma konto, mis võimaldab tööelu infosüsteemile teadaolevate andmete alusel kuvada tulevikus ettevõttele tema erinevate kohustuslike ohutusvaldkondade tegevuste seis (tehtud/tegemata).
- Lisaks on planeeritud arendused, millega tekib ettevõttele võimalus alustada teadlikku ohutusega tegelemist, pannes töökeskkonna iseteeninduses paika erinevad tööohutusega tegelevad rollid ettevõttes.
- Planeeritav riskianalüüsi töövahendi tehniline lahendus kuvab ettevõtjale tema tegevusvaldkonna ohud ning pakub välja lahendused ohu maandamiseks. Töö tulemusena saab tööandja teadlikuks oma tegevusala ohtudest ja nende maandamiseks pakutud abinõudest ning ettevõttele moodustub tegevuskava töökeskkonna parandamiseks.
- Planeeritav juhendamise ja teavituse töövahend võimaldab tööandjal viia juhendamisi ja teavitusi läbi elektroonselt, neid automaatselt registreerides ja nende üle arvestust pidades.
- Planeeritav töövahend võimaldab tööandjal tervisekontrolli elektroonselt hallata ning viia tööõnnetuste ning kutsehaigestumiste uurimine läbi elektroonselt.
- Täiendavalt saab töökeskkonna iseteenindus tulevikus hoida kokku ettevõtete aega ja teavitada neid tegutsemisvajadusest (nt uuest ohutusalasest kohustusest).

Kavandatava Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduse kasutamine võimaldab tööandjal erinevates tööohutust puudutavates küsimustes olla paremini informeeritud, juhendatud ja nõustatud. Selle tulemusel paraneb tööandja teadlikkus töötervishoiu ja tööohutuse nõuetest, töökeskkonnas valitsevatest ohtudest ning nende maandamise võimalustest. Kokkuvõttes tõstab töökeskkonna iseteeninduse kasutamine ning otsesuhtluse võimalus tööinspektoriga tööandja teadlikkust, hoiab kokku tööandja aja- ja ressursikulu ning vähendab tööandja halduskoormust.

Mõju sagedus on keskmine, kuna töökeskkonnalane tegevus ettevõttes on tööandja jaoks regulaarne tegevus. Mõju ulatus on keskmine, kuna tööandjate käitumises võivad kaasned muudatused (näiteks töötervishoiu- ja tööohutusala töö ümberkorraldamine ettevõttes), kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad. Kokkuvõttes võib muudatuse majanduslikku mõju tööandjatele pidada oluliseks.

11.1.1.2. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Kavandatav tööelu infosüsteemi arendus tõstab töökeskkonna iseteenindust kasutavate tööandjate teadlikkust töökeskkonnas valitsevatest ohtudest ja ohtude maandamise meetmetest. Koos üldise töötervishoiu ja tööohutuse olukorra paranemisega paraneb ka sotsiaalne keskkond ettevõttes. Kokkuvõttes on muudatustel tööandjatele positiivne sotsiaalne mõju kuna paraneb ettevõtte maine.

²⁵ Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega tööandjale kaasnevad probleemid. Sotsiaalministeeriumi toimetised nr 2/2010. Kättesaadav: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Toovaldkond/toimetised_20102.pdf

Mõju sagedus on keskmine, kuna kokkupuude töökeskkonna ohtudega on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, kuna tööandjate käitumises võivad toimuda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Ebasoovitavate mõjude riski ei ole. Sotsiaalset mõju tööandjatele võib pidada oluliseks.

11.1.2. Mõju sihtrühm 2: Kõik Tööinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete töötajad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 664 700 hõivatut. Tööinspektsiooni järelevalve all olevates ettevõtetes töötas neist 83%, ehk ligi 552 000 töötajat.

Mõjutatud sihtrühm on suur, mõjutades rohkem kui 50% kõikidest hõivatutest.

11.1.2.1. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Kui töökeskkonnas esinevate ohutegurite mõjud ei ole maandatud, siis võivad need põhjustada töötajate haigestumist ning sellega seoses ajutist töövõimetust. 2018. aastal kompenseeris Haigekassa töötajate ajutise töövõimetuse tõttu kokku rohkem kui 3 miljonit töövõimetuspäeva, iga päev oli haiguslehel rohkem kui 21 000 töötajat (sh tööõnnetuse tõttu 663 töötajat).

Töötajatele ohutu töökeskkonna loomise eest vastutab tööandja. Kavandatav Tööelu infosüsteemi arendus tõstab töökeskkonna iseteenindust kasutavate tööandjate ning nende alluvuses töötavate töötajate teadlikkust töökeskkonnas valitsevatest ohtudest ja ohtude maandamise meetmetest.

Eelduslikult paraneb ka töökeskkonna iseteenindust mittekasutavate tööandjate töökeskkond, kuna Tööinspektsioon suunab oma paremini sihitatud järelevalve just iseteenindust mitte kasutavatele ettevõtetele, mõjutades positiivselt ka nende ettevõtete tööandjate ja töötajate üldist teadlikkust ohtudest ja ohutusmeetmetest.

Muudatusel on töötajatele vaid positiivne sotsiaalne mõju, kuivõrd koos töökeskkonna paranemisega suureneb töötajate kindlustunne, et nende tervis on hoitud. Mõju sagedus on keskmine, kuna töötajate kokkupuude töökeskkonna ohtudega on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, sest töötajate käitumises võivad toimuda muudatused (nt ohutumate töövõtete kasutamine), kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi.

Kokkuvõttes võib muudatuse sotsiaalset mõju töötajatele pidada oluliseks.

11.1.3. Mõju sihtrühm 3: Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

11.1.3.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Sotsiaalministeeriumi haldusala andmekogusid haldab Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), sealhulgas on TEHIKu hallata volitatud töötajana ka Tööelu Infosüsteem ning selle tulevased edasiarendused ja muudatused. TEHIKU töötajate arv on 104, kuid arvestades TEHIKu poolt hallatavate andmekogude suurt mahtu, puudutavad käesolevas väljatöötamiskavatsuses esitletud muudatused tööelu infosüsteemi ja seega väikest hulka töötajatest.

Tööelu infosüsteemi täiendavate elektrooniliste teenused loomine on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega. Muudatus suurendab eelduslikult TEHIK-u töötajate töökoormust ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele. Arenduste väljatöötamiseks on TEHIKus kaks täiskohaga töötajat. Tööelu infosüsteemi esimese etapi arenduste hinnaks on arvestatud 950 000 eurot (sh muudatused 1 ja 2). Teise etapi summa on esialgselt kavandatud 900 000 eurot (sh muudatused 1 ja 2), kuid see täpsustub infosüsteemi lähteanalüüsi ning iteratiivse protsessi käigus.

Kavandatav muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust ehk mõjutatav sihtrühm ei ole suur. Mõju ulatus on keskmine, kuna nimetatud riigiasutuse toimimises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on keskmine, sest andmekogu haldamine on regulaarne tegevus. Kokkuvõttes on mõju nimetatud riigiasutusele oluline.

11.2. Kavandatav muudatus 2: Tööelu infosüsteemi luuakse Tööinspeksioonile võimalus sihitada ettevõtetele suunatud teavitusi ja kasutada osaliselt digitaalset ja automatiseeritud järelevalvet.

11.2.1. Mõju sihtrühm 1: Tööinspeksioon

Aastaruande järgi oli 2018. aastal oli Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv 56 683, mis tähendab, et järelevalve all on 43% Eesti ettevõtetest ja 83% töötajatest. Tööinspeksioonis oli 50 järelevalveametnikku ehk 1 järelevalveametnik 1133 ettevõtte ning 11 083 töötaja kohta.

11.2.1.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Töökeskkonna ja töösuhete järelevalve on ressursimahukas. 2018. aastal külastas Tööinspeksioon riikliku järelevalve käigus 3643 ettevõtet, mis on 6% Tööinspeksiooni järelevalve all olevatest ettevõtetest.

Kehtiva korra järgi viiakse järelevalve läbi ettevõttes kohapeal. Erandjuhtudel on võimalik viia kontroll läbi töökohta külastamata vaid töösuhete kontrollimiseks (dokumentide kontroll). Tööinspeksioonil puudub käesoleval hetkel võimalus viia kontrolle töökohta külastamata efektiivselt läbi. Tööandja ja Tööinspeksioon teevad oma toiminguid ja töötlevad infot eraldi süsteemides. Tööandja saadab inspektorile enda info (e-post, paberdokumendid, elektroonilised dokumendid), misjärel sisestab inspektor saadud info Tööinspeksiooni järelevalve infosüsteemi. Selline tegevus raiskab mõlema osapoolle aega ja rahalisi ressursse.

Kavandatava tööelu infosüsteemi arendusena võetakse täiendavalt kasutusele kontaktivaba ja automaatne järelevalve, mis võimaldab saada ülevaade ettevõtete kohta ja kontrolli käigus hoida kokku kõikide osapoolte aega. Ettevõtte saab infosüsteemi planeeritult üles laadida Tööinspeksiooni kontrolliks olulised dokumendid ja sisestada vajalikud andmed. Inspektor saab nendega seejärel soovi korral tutvuda ja otsustada, kas esineb rikkumisi ja vajadust kontaktjärelevalve jaoks.

Mitmete oluliste kohustuste täitmise kontrollimiseks ei pea inspektor tingimata ettevõttesse kohale sõitma. Nende kohustuste täitmist saab teha senisest efektiivsemalt läbi automaatse andmetöötuse.

Riskianalüüsi töövahendi kasutuselevõtt töökeskkonna iseteeninduses võimaldab Tööinspeksioonil elektroonselt kontrollida kõiki riskianalüüse, mis on töövahendi abil tehtud. Tööinspeksioon saab parema ülevaate ohtude hindamise ja asjakohaste meetmete tarvitusele võtmise kohta ettevõtetes. Neid tööandjaid, kes ei soovi kasutada riskianalüüsi läbiviimiseks iseteeninduses olevat riskianalüüsi töövahendit (nt tööandja otsustab tellida riskianalüüsi teenuseosutajalt), saab esitada riskianalüüsi dokumendi Tööinspeksioonile e-posti või posti teel ja nii jõuavad lõppkokkuvõttes kõikide ettevõtete riskianalüüsid tööelu infosüsteemi.

Järelevalve ja sellega seotud protsesside digitaliseerimine hoiab kokku tööinspektorite aega tööelu infosüsteemi välise kirjavahetuse koostamise, vormistamise ja kirjavahetuse registreerimise pealt dokumendihaldussüsteemis. Tööandjate teavitamine automatiseeritakse ning muu kirjavahetuse, mis toimub läbi iseteeninduse, registreerib ja säilitab infosüsteem automaatselt. Tööinspeksioon saab

iseteeninduse abil olla ühenduses pea kõikide Eesti ettevõtetega ja neid automaatselt vajalikest tegevustest teavitada.

Kuna iseteeninduse kasutamine on tööandja jaoks vabatahtlik, saavad tööinspektorid oma tööd ümber korraldada, külastades rohkem neid ettevõtteid, kes töökeskkonna iseteenindust ei kasuta ja kelle kohta andmed puuduvad. Muudatus võimaldab töö ümberkorraldamisega vähendada tööinspektorite töökoormust, samas muutes töökeskkonna järelevalve sihitatumaks.

Mõju ulatus on keskmine, sest tööinspektorite käitumises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on suur, sest muudatuse tagajärjel loodud iseteenindust hakatakse kasutama regulaarselt/igapäevaselt. Kokkuvõttes on muudatuse mõju Tööinspeksioonile oluline.

11.2.2 Mõju sihtrühm 2: Kõik Tööinspeksiooni järelevalve all olevad tööandjad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 131 000 asutust/ettevõtet, kellest Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv oli 56 683, mis moodustas kõigist ettevõtetest 43%.

Mõjutatud sihtrühm on keskmise suurusega, kuna jääb vahemikku 5-50% kõikidest ettevõtetest.

11.2.2.1. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Tööinspeksiooni järelevalve sihitamine ja efektiivsemaks muutmine mõjutab kokkuvõttes kõikide asutuste/ettevõtete töökeskkonda. Koos üldise tervishoiu ja tööohutuse olukorra paranemisega paraneb ka sotsiaalne keskkond ettevõttes. Paraneb ettevõtte maine.

Mõju sagedus on keskmine, kuna kokkupuude töökeskkonna ohtudega on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, kuna tööandjate käitumises võivad toimuda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Ebasoovitavate mõjude riski ei ole. Sotsiaalset mõju tööandjatele võib pidada oluliseks.

11.2.3. Mõju sihtrühm 3: Kõik Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete töötajad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 664 700 töötajat. Tööinspeksiooni järelevalve all olevates ettevõtetes töötas neist 83%, ehk ligi 552 000 töötajat.

Mõjutatud sihtrühm on suur, mõjutades rohkem kui 50% kõikidest töötajatest.

11.2.3.1. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Muudatusel on töötajatele vaid positiivne sotsiaalne mõju, kuivõrd koos töökeskkonna paranemisega suureneb töötajate kindlustunne, et nende tervis on hoitud. Mõju sagedus on keskmine, kuna töötajate kokkupuude töökeskkonna ohtudega on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, sest töötajate käitumises võivad toimuda muudatused (nt ohutumate töövõtete kasutamine), kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Kokkuvõttes võib muudatuse sotsiaalset mõju töötajatele pidada oluliseks.

11.2.4. Mõju sihtrühm 4: Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

11.2.4.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Sotsiaalministeeriumi haldusala andmekogusid haldab Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), sealhulgas on TEHIKu hallata volitatud töötajana ka Tööelu Infosüsteem ning selle tulevased edasiarendused ja muudatused. TEHIKu töötajate arv on 104, kuid arvestades TEHIKu poolt hallatavate andmekogude suurt mahtu, puudutavad käesolevas väljatöötamiskavatsuses esitletud muudatused tööelu infosüsteemi ja seega väikest hulka töötajatest.

Tööelu infosüsteemi täiendavate elektrooniliste teenused loomine on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega. Muudatus suurendab eelduslikult TEHIK-u töötajate töökoormust ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele. Arenduste väljatöötamiseks on TEHIKus kaks täiskohaga töötajat. Tööelu infosüsteemi esimese etapi arenduste hinnaks on arvestatud 950 000 eurot (sh muudatused 1 ja 2). Teise etapi summa on esialgselt kavandatud 900 000 eurot (sh muudatused 1 ja 2), kuid see täpsustub infosüsteemi lähteanalüüsi ning iteratiivse protsessi käigus.

Kontaktivaba- ja automaatse järelevalve kasutusele võtmine Tööinspeksiooni järelevalve tegevuses on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega. Muudatus suurendab eelduslikult TEHIK-u töötajate töökoormust ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele.

Kavandatav muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust ehk mõjutatav sihtrühm ei ole suur. Mõju ulatus on keskmine, kuna nimetatud riigiasutuse toimimises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on keskmine, sest andmekogu haldamine on regulaarne tegevus. Kokkuvõttes on mõju nimetatud riigiasutusele oluline.

11.3. Kavandatav muudatus 3: Tööõnnetuse andmete töötlemine toimub digitaalselt.

Kavandatav tööelu infosüsteemi arendus koos tööõnnetuse andmete kogumise digitaliseerimisega võimaldab esmatasandi arstil esitada osaliselt automaatselt täidetud digitaalne tööõnnetuse teatis, mis liigub üle X-tee tervishoiuteenuse osutaja kasutatavast infosüsteemist Tööinspeksiooni tööelu infosüsteemi. Muudatusega kaasneb tööelu infosüsteemi liidestamine esmatasandi arstide poolt kasutatavate infosüsteemidega.

Tööõnnetuse andmete kogumise ja edastamise digitaliseerimine tagab parema andmekvaliteedi, parema andmekaitse, suurema andmevahetuskiruse ja võimaldab andmete masintöödeldavuse ka kõigis järgnevatel etappidel, vähendades oluliselt kõikide osapoolte halduskoormust.

Muudatus avaldab mõju esmatasandi arstile, tervishoiuteenuse osutajale, tööandjale, töötajale, Tööinspeksioonile ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele (TEHIK).

11.3.1. Mõju sihtrühm 1: Esmatasandi arstid ja tervishoiuteenuse osutajad

Terviseameti tegevuslubade registri järgi oli 2018. aastal Eestis kokku 2081 tervishoiuteenuse osutajat, neist 25 kiirabi teenuse osutajat ja 484 üldarstiabi teenuse osutajat.

Esmatasandi arstiabi annavad erakorralise meditsiini osakonnad ja perearstid. Terviseameti tervishoiutöötajate registri järgi oli 2018. aastal Eestis kokku 6885 arsti, neist 106 erakorralise meditsiini arsti ja 1142 perearsti. Kuigi arstiabi vajavate tööõnnetuste arv aastas on umbes 4000, võib kavandatav muudatus potentsiaalselt mõjutada kõiki 106 erakorralise abi arsti ja 1142 perearsti.

Mõjutatud sihtrühm on keskmine, kuna jääb vahemikku 5-50% arstide koguarvust.

11.3.1.1. Mõju valdkond: Majanduslikud mõjud

Tööinspeksiooni andmetel toimub aastas rohkem kui 5000 tööõnnetust, millest ligi 4000 on seotud ajutise töövõimetusega.

Kehtiva korra järgi teatab arst raskest ja surmaga lõppenud tööõnnetusest ning töötajale tööõnnetuse tagajärjel ajutise töövõimetuse määramisest viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Tööinspeksioonile, esitades vormi kohase teatise. Tööõnnetusest teatamiseks peab arst teadma või välja uurima, milline on tööõnnetusest teatamise protsess, täitma vajaliku teatise vormi ning selle krüpteeritult Tööinspeksioonile saatma, millega kaasneb oluline ajakulu sõltuvalt arsti teadlikkusest või tööõnnetustega kokkupuutest.

Muudatuse elluviimiseks on vaja luua funktsionaalsus, mis kogub automaatselt tervishoiuteenuse osutaja andmed, arsti andmed ja patsiendi andmed. Need andmed, mida ei saa automaatselt teatisele üle tuua, sisestab arst ise juurde, kasutades selleks väljadel olevaid klassifikaatoreid. Muudatus võimaldab esmatasandi arstil esitada osaliselt automaatselt täidetud elektroonilise tööõnnetuse teatis üle X-tee, kasutades esmatasandi arsti kasutatavat infosüsteemi, mis edastab info tööelu infosüsteemi, mis omakorda informeerib tööandjat tööõnnetuse uurimise vajadusest iseteeninduses oleva tööõnnetuse uurimise töövahendi abil.

Muudatusel on tööõnnetustega seotud esmatasandi arstidele peamiselt positiivne mõju. Muudatuse tulemusel hoitakse kokku esmatasandi arstide aja- ja ressursikulu, väheneb halduskoormus. Negatiivse mõjuna võib märkida tervishoiuteenuse osutaja vajadust arendada enda poolt kasutatavat programmi tööõnnetuse andmestiku kogumiseks ja andmevahetuse loomiseks tööelu infosüsteemiga.

Mõju ulatus on keskmine, kuna esmatasandi arstide käitumises võivad kaasneda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on väike, sest kokkupuude tööõnnetusjuhtumiga on esmatasandi arstide jaoks harv tegevus. Võimalik on mõningane negatiivse mõju esinemine tulenevalt arendusvajadustest. Kokkuvõttes on muudatuse mõju esmatasandi arstidele ja tervishoiuteenuse osutajatele oluline.

11.3.2. Mõju sihtrühm 2: Kõik Tööinspeksiooni järelevalve alla kuuluvad tööandjad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 131 000 asutust/ettevõtet, kellest Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv oli 56 683, mis moodustab kõigist ettevõtetest 43%.

Mõjutatud sihtrühm on keskmise suurusega, kuna jääb vahemikku 5-50% kõikidest ettevõtetest.

11.3.2.1. Mõju valdkond: majanduslikud mõjud

Tööelu infosüsteemi arenduse käigus kavandatavate tööõnnetuse andmete kogumise digitaliseerimisel on tööandjale positiivne majanduslik mõju.

Kavandatav tööelu infosüsteemi arendus koos tööõnnetuse andmete kogumise digitaliseerimisega võimaldab esmatasandi arstil esitada osaliselt automaatselt täidetud digitaalne tööõnnetuse teatise, mis liigub üle X-tee arsti kasutatavast infosüsteemist Tööinspeksiooni tööelu infosüsteemi. Seeläbi edastatakse tööõnnetuste andmed kiirelt tööandjale ning tööõnnetuse andmed muutuvad masintöödeldavaks ka kõigis järgnevates etappides. Tööandjal on seega oluliselt lihtsam läbi viia tööõnnetuse uurimist, koostada raport ning edastada see Tööinspeksioonile. Muudatusel on tööandjatele positiivne mõju, kuivõrd tööandja hoiab kokku aja- ja ressursikulu ning väheneb tööandja halduskoormus. Mõningane ajakulu võib tööandjale kaasneda uue süsteemi kasutamise õppimisega.

Mõju ulatus on keskmine, sest tööõnnetus toob tööandjale kaasa vajaduse muutusteks. Mõju sagedus on väike, sest tööõnnetus on harv juhus. Negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad. Kokkuvõttes on tööõnnetuse andmete digitaliseerimise majanduslik mõju tööandjale oluline.

11.3.2.2. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Tööõnnetuse andmete digitaliseerimine kiirendab tööõnnetuse uurimist ja tööõnnetuse ennetusmeetmete kasutuselevõttu ettevõttes. Paraneb tööandja vastutus töötajatele ohutu töökeskkonna loomisel ja üldine sotsiaalne keskkond ettevõttes. Kokkuvõttes on muudatustel tööandjatele positiivne sotsiaalne mõju kuna paraneb ettevõtte maine.

Mõju sagedus on keskmine, kuna kokkupuude töökeskkonna ohtudega on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, kuna tööandjate käitumises võivad toimuda muudatused, kuid nendega ei kaasne

eeldatavalt kohanemiskursi. Ebasoovitavate mõjude riski ei ole. Sotsiaalset mõju tööandjatele võib pidada oluliseks.

11.3.3. Mõju sihtrühm 3: Kõik Tööinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate ettevõtete töötajad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 664 700 töötajat. Tööinspektsiooni järelevalve all olevates ettevõtetes töötas neist 83%, ehk ligi 552 000 töötajat.

Mõjutatud sihtrühm on suur, kuna on suurem kui 50% kõikidest töötajatest.

11.3.3.1. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Tööõnnetuse teatise digitaliseerimine loob andmevahetuse tööelu infosüsteemi ja esmatasandi arstide infosüsteemide vahel, kiirendades tööõnnetuse põhjuste uurimist ning tööohutuse meetmete rakendamist ettevõttes. Kokkuvõtlikult aitab see kaasa töökeskkonna töötajatele ohutumaks ja tervist säästvamaks muutmisele.

Muudatusel on töötajatele vaid positiivne mõju, kuna koos töökeskkonna paranemisega suureneb ka töötajate kindlustunne oma tervise suhtes. Mõju sagedus ja ulatus on väikesed, kuna töötajate käitumises erilisi muutusi ei toimu. Muudatuse sotsiaalset mõju töötajatele võib pidada oluliseks.

11.3.4. Mõju sihtrühm 4: Tööinspektsioon

Aastaaruande järgi oli 2018. aastal oli Tööinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv 56 683 (43% kõigist ettevõtetest), mis tähendab, et järelevalve all on 43% Eesti tööhõivest ja 83% töötajatest. Tööinspektsioonis oli 50 järelevalveametnikku ehk 1 järelevalveametnik 1133 ettevõtte ning 11 083 töötaja kohta.

11.3.4.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Tööõnnetuse andmete kogumise digitaliseerimine koos tööelu infosüsteemi arendusega võimaldab esmatasandi arstil esitada tööõnnetuse teatis Tööinspektsioonile digitaalsena ja osaliselt automaatselt täidetuna. Teatis liigub üle X-tee arsti kasutatavast infosüsteemist tööelu infosüsteemi masintöödeldaval kujul. Väheneb Tööinspektsiooni töötajate töökoormus, mis oli seotud tööõnnetuste andmete klassifitseerimisega enne nende lisamist tööõnnetuste andmekogusse. Tööinspektsiooni jaoks on oluline, et tööõnnetuste andmekvaliteet paraneb ning tööõnnetusega seotud andmed muutuvad masintöödeldavaks ka kõigis järgnevates etappides. Süsteemi kasutamine vajab Tööinspektsiooni tööõnnetuste uurimisega tegelevate ametnike jaoks õppimis- ja kohanemisaega, kuid eelduslikult ei ole kohanemisevajadus suur.

Mõju ulatus on keskmine, kuna muudatus võib tuua kaasa töötajate käitumises teatud muutusi, kuid eeldatavalt ei põhjusta need kohanemiskursi. Mõju sagedus on keskmine, sest kokkupuude tööõnnetuste uurimisega on regulaarne tegevus. Kokkuvõttes on muudatuse mõju Tööinspektsiooni töökorraldusele oluline.

11.3.5. Mõju sihtrühm 5: Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

11.3.5.1 Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Sotsiaalministeeriumi haldusala andmekogusid haldab Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), sealhulgas on TEHIKu hallata volitatud töötajana ka Tööelu Infosüsteem ning selle tulevased edasiarendused ja muudatused. TEHIKu töötajate arv on 104, kuid arvestades TEHIKu poolt hallatavate andmekogude suurt mahtu, puudutavad käesolevas väljatöötamiskavatsuses esitletud muudatused tööelu infosüsteemi, tervise infosüsteemi ja tervishoiuteenuse osutajate infosüsteemi ning teenuseid.

Tööelu infosüsteemi täiendavate elektrooniliste teenused loomine on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega. Muudatus suurendab eelduslikult TEHIKu töötajate töökoormust

ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele. Arenduste väljatöötamiseks arvestuslikult kuluv tööaeg selgub arenduste eelanalüüside käigus.

Andmevahetusliideste loomine esmatasandi arstide poolt kasutatavate infosüsteemide ja tööelu infosüsteemi vahel on otseselt seotud ka Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega, mis töötab välja tehnilised standardid tervishoiuteenuse osutajatele tööõnnetuste andmevahetuse võimaldamiseks ja tagab tööelu infosüsteemi andmevahetusvõimekuse. Andmevahetuseks vajaliku tehnilise standardi ja andmevahetusliidese loomine suurendab eelduslikult mõnevõrra TEHIK-u töötajate töökoormust ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele.

Kavandatav muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust ehk mõjutatav sihtrühm ei ole suur. Mõju ulatus on keskmine, kuna nimetatud riigiasutuse toimimises võivad kaasneda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on keskmine, sest andmekogu haldamine on regulaarne tegevus. Kokkuvõttes on mõju nimetatud riigiasutusele oluline.

11.4. Kavandatav muudatus 4: Töötajate tervisekontrolli otsuse töötlemine toimub digitaalselt.

Tervisekontrolli otsuste töötlemine muutub digitaalseks. Tervisekontrolli otsused edastatakse tervise infosüsteemi ning tagatakse andmevahetus tervise infosüsteemi ja tööelu infosüsteemi vahel. Tööandjale vajalik info tervisekontrolli otsuse kohta kuvatakse Tööinspeksiooni töökeskkonna iseteeninduses.

Muudatus avaldab mõju töötervishoiuarstile, töötervishoiuteenuse osutajale, tööandjale, töötajale, Tööinspeksioonile ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele (TEHIK).

11.4.1. Mõju sihtrühm 1: Töötervishoiuarstid ja töötervishoiuteenuse osutajad

2018. aastal oli Eestis tervishoiutöötajate registri andmetel 108 töötervishoiuarsti. Tervise Arengu Instituudi andmetel oli töötervishoiuarstide ambulatoorsete vastuvõttude arv 151 337.

Mõjutatud sihtrühm on suur, kuna mõjutab potentsiaalselt kõiki töötervishoiuarste ja töötervishoiuteenuse osutajaid.

11.4.1.1. Mõju valdkond: majanduslikud mõjud

Töötajate tervisekontrolli viib läbi töötervishoiuarst. Eesti tööelu-uuringu (2015) andmetel on töötajate tervisekontrolli korraldanud 75% kõigist vähemalt viie töötajaga ettevõtetest.

Kehtiva korra järgi on töötervishoiuarsti ülesanne hinnata töötaja tervist ning väljastada tööandjale vormikohane töötaja tervisekontrolli otsus, milles töötervishoiuarst esitab vajadusel ettepanekud töötaja töökeskkonna või töökorralduse muutmiseks. Tervisekontrolli otsuse vormi täitmine ja tööandjale edastamine on töötervishoiuarstile ajamahukas tegevus ja samal ajal ei võimalda tervisekontrolli otsuseid elektrooniliselt töödelda ka järgmises etappides, näiteks kui tööandja neid haldab või archiveerib või Tööinspeksioon otsuseid kontrollib.

Tervise infosüsteemi luuakse elektrooniline tervisekontrolli otsuse andmestik ning elektrooniline tervisekontrolli otsuse vorm, mille kasutuselevõtuks peab töötervishoiuteenuse osutaja arendama enda kasutatavat tarkvara. Muudatuse kohaselt toimub tervisekontrolli otsuse täitmine töötervishoiuarsti poolt digitaalselt. Töötervishoiuarstilt liigub digitaalne otsus sarnaselt muude tervisetõendite ja otsustega tervise infosüsteemi. Tööelu infosüsteem, mis liidestatakse tervise infosüsteemiga, kuvab tervisekontrolli otsuselt tööandjale vajaliku info töökeskkonna iseteeninduse kaudu.

Muudatusel on tervishoiuarstile positiivne mõju. Muudatusega väheneb tervisekontrolli otsuse vormistamise, edastamise, töötlemise ja säilitamisega kaasnev aja- ja ressursikulu, väheneb tervishoiuarsti halduskoormus. Negatiivse mõjuna võib märkida vajadust tervishoiuteenuse osutajal arendada oma infosüsteemi, et see võimaldaks TEHIK-u poolt arendatud tehnilisele standardile vastavast andmestikku tervise infosüsteemi edastada.

Mõju ulatus on väike, kuna sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu. Mõju sagedus on suur, sest kokkupuude töötajate tervisekontrolliga on regulaarne tegevus. Võimalik on mõningane negatiivse mõju esinemine tulenevalt arendusvajadustest. Kokkuvõttes on mõju tervishoiuarstidele ja tervishoiuteenuse osutajatele oluline.

11.4.2. Mõju sihtrühm 2: Kõik Tööinspektsiooni järelevalve alla kuuluvad tööandjad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 131 000 asutust/ettevõtet, kellest Tööinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv oli 56 683, mis moodustab kõigist ettevõtetest 43%.

Mõjutatud sihtrühm on keskmise suurusega, kuna jääb vahemikku 5-50% kõikidest ettevõtetest.

11.4.2.1. Mõju valdkond: majanduslikud mõjud

Töötajate tervisekontrolliotsuse digitaliseerimisel on tööandjale positiivne majanduslik mõju.

Kehtiva korra järgi tähendab töötajate tervisekontrolli korraldamine tööandjale tervisekontrolli tellimist tervishoiuteenuse osutajalt, lepingu sõlmimist, tervisekontrolli saatekirjade vormistamist, töötajate töölt vabastamist tervisekontrolli ajaks ja muid sarnaseid tegevusi. Tööelu-uuringu (2015) andmetel on vaid 23% tööandjatest väga rahul tervisekontrolli tulemustega (töötajatest on rahul 65%) ning 15% tööandjatest peavad tervisekontrolli halvaks (töötajatest 5%). Tööandjate rahulolematuse põhjus peitub eelkõige tervisekontrolli korraldamisega seotud aja- ja ressursikul, halduskoormuses.

Kavandatav tööelu infosüsteemi arendus koos tervisekontrolli otsuste digitaliseerimisega võimaldab tervishoiuarstil edastada tööandjale digitaalne töötaja tervisekontrolli otsus läbi elektroonilise andmevahetuse. Töötajate tervisekontrollide haldamine muutub tööandja jaoks kasutajasõbralikuks. Muudatusel on tööandjatele positiivne mõju, tööandja hoiab kokku aja- ja ressursikulu, väheneb tööandjate halduskoormus.

Mõju ulatus ja sagedus on keskmised, sest töötajate tervisekontrolli korraldamine ettevõttes on tööandja jaoks regulaarne tegevus. Negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad. Kokkuvõttes on tervisekontrolli andmete digitaliseerimise majanduslik mõju tööandjale oluline.

11.4.2.2. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Töötajate tervisekontrolli otsuse digitaalne töötlemine parandab andmete liikumise kiirust tervishoiuarsti ja tööandja vahel. Suureneb tööandja vastutus töötajate tervise hoidmise eest. Paraneb sotsiaalne keskkond ettevõttes. Kokkuvõttes on muudatustel tööandjatele positiivne sotsiaalne mõju kuna muudatus parandab ettevõtte mainet.

Mõju sagedus on keskmine, kuna kokkupuude töötajate tervisekontrolliga on regulaarne. Mõju ulatus on keskmine, kuna tööandjate käitumises võivad toimuda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Ebasoovitavate mõjude riski ei ole. Sotsiaalset mõju tööandjatele võib pidada oluliseks.

11.4.3. Mõju sihtrühm 3: Kõik Tööinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete töötajad

Statistikaameti andmetel oli 2018. aastal Eestis 664 700 töötajat. Tööinspektsiooni järelevalve all olevates ettevõtetes töötas neist 83%, ehk ligi 552 000 töötajat.

Mõjutatud sihtrühm on suur, kuna on suurem kui 50% kõikidest töötajatest.

11.4.3.1. Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Töötajate tervisekontrolli otsuse digitaliseerimine parandab andmevahetust tööelu infosüsteemi ja tervise infosüsteemi vahel. Tänu tööandjate halduskoormuse vähenemisele paraneb ka töötajate tervisekontrollide läbiviimise korraldamine ettevõtetes. Tervisekontrolli läbiviivate töötervishoiuarstide soovitud jõuavad tööandjateni, aidates kaasa töökeskkonna töötajatele ohutumaks ja tervist säästvamaks muutmisele.

Muudatusel on töötajatele vaid positiivne mõju, kuna koos töökeskkonna paranemisega suureneb ka töötajate kindlustunne oma tervise suhtes. Mõju sagedus on keskmine, kuna töötajate kokkupuude tervisekontrolliga on regulaarne. Mõju ulatus on väike, sest töötajate käitumises erilisi muutusi ei toimu. Muudatuse sotsiaalset mõju töötajatele võib pidada oluliseks.

11.4.4. Mõju sihtrühm 4: Tööinspeksioon

2018. aastal oli Tööinspeksiooni järelevalve all olevate ettevõtete arv 56 683 (43% kõigist ettevõtetest), mis tähendab, et järelevalve all on 43% Eesti tööhõivest ja 83% töötajatest. Aastaruande järgi oli Tööinspeksioonis 50 järelevalveametnikku ehk 1 järelevalveametnik 1133 ettevõtte ning 11 083 töötaja kohta.

11.4.4.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Tervisekontrolli otsuse digitaliseerimine koos tööelu infosüsteemi arendusega võimaldab töötajate tervisekontrolli otsuse edastamist tööandjale digitaalselt masintöödeldaval kujul. Kuigi nimetatud arendus otseselt Tööinspeksiooni igapäevatööd ei puuduta, on kaudne mõju Tööinspeksioonile märgatav. Muudatus vähendab inspektorite töökoormust järelevalve käigus, sest läbi infosüsteemi on inspektoritel senisest oluliselt lihtsam saada ülevaade töötajate tervisekontrollide korraldamist ettevõtetes. Muudatuse tulemusena paraneb andmevahetus töötervishoiuarsti, tööandja ja Tööinspeksiooni vahel.

Mõju ulatus on keskmine, kuna muudatus võib tuua kaasa töötajates käitumises teatud muutusi, kuid eeldatavalt need ei põhjusta kohanemiskulusi. Mõju sagedus on keskmine, sest kokkupuude töötajate tervisekontrolli järelevalvega on regulaarne tegevus. Negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad. Kokkuvõttes on muudatuse mõju Tööinspeksiooni töökorraldusele oluline.

11.4.5 Mõju sihtrühm 5: Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

11.4.5.1. Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Töötajate tervisekontrolli digitaliseerimisega liidestatakse tööelu infosüsteem tervise infosüsteemiga ja tehakse tööelu infosüsteemi arendus tervisekontrolli otsuste kontaktivabaks kontrolliks, mis on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega.

Sotsiaalministeeriumi haldusala andmekogusid haldab Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), sealhulgas on TEHIKu hallata volitatud töötlejana ka Tööelu Infosüsteem ning selle tulevased edasiarendused ja muudatused. TEHIKu töötajate arv on 104, kuid arvestades TEHIKu poolt hallatavate andmekogude suurt mahtu, puudutavad käesolevas väljatöötamiskavatsuses esitletud muudatused tööelu infosüsteemi, tervise infosüsteemi ja töötervishoiuteenuse osutajate infosüsteeme ning teenuseid.

Tööelu infosüsteemi täiendavate elektrooniliste teenused loomine on otseselt seotud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega. Muudatus suurendab eelduslikult TEHIK-u töötajate töökoormust ning avaldab mõju TEHIKu eelarve kuludele. Tervisekontrolli otsuste digitaliseerimise arenduste kuluku

on hinnatud ligikaudu 206 600 eurot²⁶. Täpne arenduste väljatöötamise hind, arvestuslikult kuluv tööaeg ja töötajate arv selgub arenduste eelanalüüside käigus.

Kavandatav muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust ehk mõjutatav sihtrühm ei ole suur. Mõju ulatus on keskmine, kuna nimetatud riigiasutuse toimimises võivad kaasneda muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Mõju sagedus on keskmine, sest andmekogu haldamine on regulaarne tegevus. Kokkuvõttes on mõju nimetatud riigiasutusele oluline.

12. Muudatuste koondmõju ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

- Töökeskkonna iseteeninduse loomine tõstab tööandjate teadlikkust töökeskkonnas valitsevatest ohuteguritest ning ennetusmeetmetest ohutegurite mõju maandamisel. Teadlikkuse tõus vähendab eelduslikult tööandjate aja- ja ressursikulu töökeskkonnaga tegelemisel, väheneb halduskoormus.
- Tööinspeksioon saab iseteeninduse abil olla ühenduses teoreetiliselt kõikide Eesti ettevõtetega ja neid automaatselt vajalikest tegevustest teavitada. Järelevalve muutub sihitatumaks, väheneb tööinspektorite töökoormus.
- Tööõnnetuse ja töötajate tervisekontrolli andmete digitaliseerimine parandab andmevahetust tervishoiuteenuse osutajate, tööandjate ja Tööinspeksiooni vahel ning vähendab kõikide osapoolte halduskoormust

Kavandatavad muudatused on suunatud töökeskkonna ohutumaks ja tervist hoidvamaks muutmisele. Eelduslikult väheneb tööõnnetustega ja tööga seotud haigestumiste arv ning seeläbi avaldavad muudatused positiivset majanduslikku mõju töötajale, tööandjale, riigile ja ühiskonnale laiemalt.

13. Muudatuste rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse eeldatavad kulud ja tulud

Arenduskulude hindamine viiakse läbi iga arenduse käigus tehtava eelanalüüsi alusel. Konkreetsete kulud on hinnatavad täpse tehnilise lahenduse valikul ja selgumisel.

Tööelu infosüsteemi ja selle juurde kuuluva töökeskkonna iseteeninduse arendustöödega alustamiseks eraldas Sotsiaalministeerium Tööinspeksioonile 2018. aastal 1 530 000 eurot. Arendustöödeks sõlmis TEHIK raamlepingu, mille alt sõlmitakse arendusetappide elluviimiseks arenduslepingud.

14. Edasine mõjude analüüs

Edasine analüüs on planeeritud seaduseelnõu koostamise käigus peale käesolevale väljatöötamiskavatsusele arvamuste ja tagasiside saamist. Tagasiside abistab kaasa muudatuste fookuse täpsustamisele ja seeläbi võimaldab täpsemat analüüsi.

VI. Kavandatav õiguslik regulatsioon ja selle väljatöötamise tegevuskava

15. Valitav lahendus

Õigusaktides reguleeritakse uue infosüsteemiga vajaminevad õiguslikud muudatused, sealhulgas andmevahetus ning andmeid vahetavate poolte õigused ja kohustused. Samuti täpsustatakse õigusaktides Tööinspeksiooni poolt läbiviidavaid menetlusi, andes muuhulgas täiendavaid õiguseid ja luues vajadusel kohustusi automatsete menetluste läbiviimise võimaldamiseks.

²⁶ Arenduste kulu hõlmab tervise infosüsteemi arendamise kulusid. Arvestatud on kogu tervisetõendite digitaliseerimise projekti kulusid, mis lisaks tervisekontrolli otsuste digitaliseerimisele hõlmab ka muude tervisetõendite (eriteenistujate, soetamisloa ja relvaloa taotlejate tervisetõendid) digitaliseerimist.

15.1. Töötatakse välja uus tervikseadus	EI	15.2. Muudatused tehakse senise seaduse struktuuris	JAH
15.3 Selgitus	Uus tervikseadus ei ole vajalik, kuivõrd regulatiivseid muudatusi ei ole palju ning need sobituvad olemasolevasse seaduse teksti.		
16. Puudutatud ja muudetavad õigusaktid			
<p>Töötervishoiu ja tööohutuse seadus Tervishoiuteenuste korraldamise seadus Tervise- ja tööministri 22.07.2017. a määrus nr 47 „Töökeskkonna andmekogu põhimäärus“ Sotsiaalministri 24.04.2003. a määrus nr 74 „Töötajate tervisekontrolli kord“ Vabariigi Valitsuse 03.04.2008. a määrus nr 75 „Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“ Sotsiaalministri 18.09.2008. a määrus nr 56 „Tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimise tingimused ja kord“ Sotsiaalministri 17.09.2008. a määrus nr 53 „Tervise infosüsteemi edastatavate dokumentide andmekoosseisud ning nende esitamise tingimused ja kord“ Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. a määrus nr 138 „Tervise Infosüsteemi põhimäärus“ Tööinspeksiooni põhimäärus</p>			
17. Edasine kaasamise plaan – keda, millal ja kuidas kaasatakse			
<p>Tööelu infosüsteemi arendamise aruteludesse on kaasatud ja plaanitakse ka edaspidi kaasata järgmisi asutusi ja partnereid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti Tööandjate Keskliit • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Eesti Ametiühingute Keskliit • Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon • Eesti Töötervishoiuarstide Selts • Töötervishoiuteenuse osutajad • Eesti Töökeskkonnaspetsialistide Nõukoda • Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna koolitajad • Eesti Kindlustusseltside Liit • Tööinspeksioon • Terviseamet • Politsei- ja Piirivalveamet • Maksu- ja Tolliamet • Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus • Ettevõtete esindajad (peamiselt töökeskkonnaspetsialisti rollis) <p>Kõikide osapooltega on 2019. aasta jooksul toimunud kohtumised, neile on tutvustatud tööelu infosüsteemi, selle loomise vajalikkust, tulevast töökeskkonna iseteenindust ja selle edaspidist funktsionaalsust. Kaasatud partneritega on arutatud on võimalikke koostöökohti tulevikus.</p> <p>Probleemi nr 3 osas on kavas täiendavalt kaasata Eesti Perearstide Selts ja Eesti Haiglate Liit.</p> <p>Probleemi nr 4 osas on seni kaasatud ja kaasatakse ka edaspidi Eesti Perearstide Seltsi ja Eesti Töötervishoiuarstide Seltsi.</p>			
18. Põhjaliku mõjuanalüüsi toimumise aeg			
<p>2018. aastal valmis Sotsiaalministeeriumi tellimusel AS-i PricewaterhouseCoopers Advisors poolt tehtud „Tööelu infosüsteemi kasutajate vajaduste analüüs“ . Analüüsi eesmärgiks oli tööelu infosüsteemi Tööinspeksiooni järelevalve mooduli ja tööandjate riskianalüüsi mooduli kasutajate</p>			

vajaduste analüüsimine, mille põhjal töötati välja infosüsteemi kasutamise stsenaariumid. Prototüübi väljatöötamise järgselt testiti stsenaariumeid kasutajate peal.

19. Eeldatav kontseptsiooni (HÕNTE § 1 lg 3) valmimise ja kooskõlastamisele saatmise aeg (kui järgmise sammuna koostatakse eelnõu kontseptsioon)	Kontseptsiooni ei ole plaanis koostada. 2020 I ja II kvartal eelnõu ja seletuskirja valmimine ja kooskõlastamine, II kvartali lõpus eelnõu materjalide esitamine Riigikogule, eelnõu jõustumine planeeritud 01.01.2021.
20. Eeldatav eelnõu avaliku konsultatsiooni ja kooskõlastamise aeg	2020. aastal
21. Õigusakti eeldatav jõustumise aeg	2021 I kvartal, osad muudatused hilisemalt (olenevalt arenduste valmimise ajast)
22. Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed	Rauno Piirsalu (rauno.piirsalu@ti.ee ; tel 5623 0269), Seili Suder (seili.suder@sm.ee ; tel 626 9191), Eva Põldis (eva.poldis@sm.ee tel 626 9196), Meeli-Miidla Vanatalu (meeli.miidla-vanatalu@ti.ee ; tel 626 9421), Ethel Bubõr (ethel.bubor@sm.ee ; tel: 6269 738), Ester Rünkla (ester.runkla@sm.ee)